ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 24 ԶԻԼԿԱՏԷ 1324 9 Janvier 1907 23me année № 6374

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
"ԱՐԵՒԵԼՔ" ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ 80 Դ.րշ.
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 108 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 25 Ֆրն.
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՍԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ
20 հատ 1 ղրուշէն փոլ
1 մեծ.ի հաշուով կ'ընդունուի

10 ՓԱՐԱ

ارهولك
درسعادتده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌خانه‌سی

DIRECTION
DU JOURNAL ARMÉNIEN
"ARÉVELK"
CONSTANTINOPLE - GALATA

10 PARAS

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ՎԱՅՐԿԵԱՆՆԵՐ

ՃՕԶՈՒԷ ԳԱՐՏՈՒՉՉԻ

Խումբ մը լրջախոհ քննադատներ որոնք կը գրեն միմիայն Գրականութեան օգտին համար, դիտել տուին այս վերջերս, հրապարակաւ, թէ կարծուածին չափ գնահատելի նորութիւն մը և արդիւնաւորութիւն մը կարելի չէ նկատել մէկ քանի տարիներէ ի վեր, ասդին անդին, յաջորդաբար հաստատուած այն դրամական Մրցանակները (Prix) որոնք յաճախ ի ձայն փողոյ և սրնգի կը տրուին գրական մարդոց, արուեստագէտներու և զանազան ուրիշ գիտուններու, ի փոխարէն հինաւուրց, խորհրդաւոր այն դափնեպսակին որ կը փառաւորէր ու կը պճնազարդէր իմաստունին կամ բանաստեղծին ճակատը: Այս քննադատները իրաւամբ կը մղուին ըսելու նաեւ այս առթիւ թէ այժմ գոյութիւն ունեցող Մրցանակները չատ քիչ բացառութեամբ է որ կը վիճակուին ճշմարտապէս արժանաւոր գրագէտներուն և իրական հանճարներուն: Այսպէս, մէկդի թողլով Montyonի, Կոնգուռ Եղբարց և դեռ ասոնց նման միւս գրական մրցանակները որոնցմով նպաստաւորուած են գրեթէ միշտ գեղարուեստական աշխարհի մէջ անծանօթ և համեստ միտքեր, կարելի է ըսել թէ Նօպէլի հանրածանօթ մրցանակն ալ նախորդ տարիներու շրջանին մէջ չէր տրուած մէկու մը որուն համբաւը կամ տաղանդը վճռուած կամ գնահատուած ըլլար արդէն Մտաւորականութեան տարեգրութեանց մէջ: Դեռ այս տարի իսկ, այս մրցանակին ժիւրին, Գիտութեան պարգեւը տուաւ Մուասան անուամբ քիմիագէտի մը որուն ի'նչպէս մարդ ըլլալը և ո'ւր բնակիլը անգամ կ'անգիտանային Ֆրանսացիք, ինչպէս դիտել տուած էր Ֆիկառօի սրամիտ քրոնիկագիրներէն մէկը:

Եւ սակայն Նօպէլի այս տարուան պսակաւորներէն, Ճօզուէ Գարտուչչի որ Իտալացի միակ բանաստեղծն է արդ, լիապէս և արժանաւորապէս վարձատրուած անձն է' կարելի է ըսել: Սթօքհօլմեան ակադեմին չէր կրնար լաւագոյն ընտրութիւն մը ընել իր բանաստեղծական մրցանակին համար: Անցեալ տարի, ամբողջ գրական Իտալիան, արհամարհանքով իմացած էր իր սիրելի ու եզական բանաստեղծին մերժուիլը նոյն Ակադեմիէն: Երկրին մամուլը ամիսներով զբաղած էր այս խնդրով և կրակ ու աւազ ժայթքեցուցած էր Ալպեան ալիտակափառ լեռներէն անդին, դէպ ի վեր հիւսիս: Եղելութիւնը սա էր որ, ինչպէս կը կարդամ կարեւոր Հանդէսի մը մէջ, տակաւին Նօպէլի մրցանա'կները չորոշուած, Սթօքհօլմի յանձնաժողովին կողմէ երիտասարդ գրագէտ մը ղրկուած էր ի Հռոմ, պաշտօնական հանգամանքով Գարտուչչիի վրայ կենսագրական նօթեր հաւաքելու և յետոյ անոր գրական համբաւին ու կարողութեան մասին ընդհանուր կարծիք մը, գաղափար մը հաղորդելու համար: Զարմանք. այս կարծիքը իրականէն այնքան տարբեր եղաւ երիտասարդ գրագէտին համար որ փութաց անձնայատուկ ուսումնասիրութիւն մը հրատարակել Շուէտական Թերթի մը մէջ և հոն' սա տարօրինակ վճիռը արձակեց թէ Գարտուչչի միջակ տաղանդ մըն էր, թէ անոր մէջ անհասկնալիութիւն մը, մթութիւն մը կար միտքի, թէ անիկա անաստուածութեան դրոշմը կը կրէր յայտնօրէն և թէ վերջապէս այս կարգի բանաստեղծ մը չէր կրնար արժանանալ մրցանակին, քանի որ մանաւանդ անոր գրական արտադրութեանց մէջ գոյութիւն չունէր այն Իտէալապաշտութիւնը որով յղացուած, խմորուած գործ մը միայն կրնար ընտրուիլ և պսակուիլ, ըստ Նօպէլի նշանաբանին:

Այս անգամ, նոյն մրցանակին ակադեմիկ յանձնաժողովը իբր իր lauréatն ընտրելով զԳարտուչչի, անոր մէջ ճշգիւ և խիստպէս Իտէալականութիւնը (Idéalisme) պսակած կ'ըլլայ: Արդարեւ եթէ կայ ներկայ դարուս մէջ գրող մը որ արտադրած ըլլայ երբեք իտէալ զգայնութեամբ և իմաստով գրական գործ մը, այն ալ ապահովապէս Odes barbaresի հեղինակն է: Նօպէլ, իր մրցանակը հաստատած ատեն, որոշած և ճշդած էր թէ իտէալականութիւն ըսելով կը հասկնայ բարձր երեւակայութեամբ և վսեմ խոհանքներով չաղախուած, կերտուած այն մաքուր գրականութիւնը որ կը պայքարի իրապաշտ կամ բնապաշտական դպրոցներուն դէմ: Այս իտէալականութիւնը կը պարունակէ իր մէջ այն արուեստը որ ո'չ միայն բնութիւնը, մարդը կ'ընդօրինակէ ճշգրտամամբ կերպով, այլեւ կը բարեփոխէ, կը բարձրացնէ իսկ զայն, անբիծ իտէալի մը ուժովը: Ճօզուէ Գարտուչչիի մէջ կ'ապրի ահա այն հանճարը որ լեցուն է առատահոս երազներով և հոգի մը որ յարատեւօրէն վերարծարծուած կամքի մը և ոյժի մը համադրութիւնն է:

Odes barbaresի հեղինակը 75 տարեկան պատկառելի ծերունի մըն է այսօրուան օրս և դեռ առոյգ կորիւնի մը պէս կը պայքարի հրապարակաւ ընդդէմ Գեղարուեստի և Գրականութեան մէջ իտէալ յոյզերու և զգացումներու անկումին ու քայքայման: Փիլիսոփայական դրականութիւնը և գրական անունին տակ սանձազերծուած այն կարգ մը ձեւակերպութիւնները, ոճերը որոնք մուտ գտած են բնապաշտ ու իրապաշտ դպրոցներուն մէջ և հետզհետէ յօրինած իրական Թատրոնը, փորձառական վէպերը, Գարտուչչիի համար զօրաւոր պատճառներ են որոնք կը մղեն բանաստեղծը մտնալու զգայնութիւնները և իր արուեստը խճողելու անհեթեթ ու գարշ ալփիւններով, պոռնիկ անչքութիւններով: Գարտուչչի զգայուն հոգի մը կը կրէ — և բարկասիրտ անձ մըն է — և այս պատճառաւ տարիներ անընդհատ կռուած է այն հոսանքին դէմ որ կ'ընկլուզէր կոյս գաղափարի և բարձր իտէալի գրականութիւնը, իր հոսին ձգելով կեղծ քաղաքակրթութեան մը առթած գարշանքը, ցածութիւնները: Իր գաղափարով, մարդկութիւնը, անդարմանելի կերպով դրական, հաշուեբաշ ու չահախնդիր, հետզհետէ մեռնելու վրայ է Գեղարուեստի մէջ, այսինքն այն աշխարհին մէջ ուր գերագանցօրէն տիրելու էր մտքի ու հոգիի բարձրութիւն ու ազնուականութիւն: —«Վէպը, գոչած է օրին մէկը Գարտուչչի, իշխանական հանդիսատեսներու ներկայութեամբ արտասանուած բանախօսութեան մը առթիւ, վէպը որ այնքան հեշտօրէն նետուեցաւ յաջորդել քնարերգութեան, դիւցազներգութեան, մտքի և սրտի միակ յարմարագոյն հաճոյքն է հիմակուան մարդոց համար որոնք կորսնցուցած են իտէալապաշտ ամէն զգացում, բայց մի' հրճուիք, պիտի գայ օր մը որ վիպագրութիւնն ալ պիտի մեռնի այնքան դիւրութեամբ որքան ծնած էր և Գեղարուեստն ու Գրականութիւնը պիտի տիրանան դարձեալ այն մեծութեան, այն իտէալ դաշնակութեան ու մանաւանդ այն ազնուականութեան որոնց մէջ, որոնց հետ ապրելու կոչուած ըլլային անոնք սկիզբէն»:

Գարտուչչիի այս խորունկ խօսքերը զուր չէ դադրած կրկնելէ լրագրաց մէջ ալ յաճախակի, բոլոր խորհող միտքերը գրաւած և յուզած են ատենին: Ուրիշներ ծիծաղած են Իտալացի հաւակնոտ բանաստեղծին պահանջած ու երազած դիւցազներգութեան վրայ և անոր վերածնումը գրեթէ անկարելի համարած են այսքան դրական դարու մը մէջ խիստպէս, և սակայն անիկա, իր չարունակական յանդուգն պայքարներով կը տիրանայ ճըշմարտապէս իտէալ բանաստեղծի այն համբաւին որ կը հրապուրէ ի վերջոյ Նօպէլեան մրցանակի յանձնաժողովը:

Իր իտէա՛լը.— Արդի բանաստեղծներէն քիչեր կան արդարեւ այս իտէալը այնքան բարձր եզրերը հասցնող: Գարտուչչիի բանաստեղծութիւնը կը նկատէ ներդաշնակ ու ամենամաքուր գիծերով կառուցուած գեղաչէնք մը (monument) կամ հնադարեան մարմարին մը սպիտակ ու անբիծ զոր պէտք է ճարտարօրէն ու խղճմտօրէն քանդակել մինչեւ որ կարելի ըլլայ զայն վերածել անսպասելի ու գեղաչէն այդ տաճարին: Իր ոճն ալ, համեմատաբար դասական ու քանդակածոյ է և այս հանգամանքով մեծ դեր մը և մեծ տեղ մը գրաւած է իր երկրին գրականութեան մէջ: Իր Odes barbares հատորին մէջ մէկ չունչով, մէկ ուժով յղացուած դասական գործի մը պատկերացումը կայ, գեղեցիկ ու բարձր լեզուի մը արտայայտութիւններով, նոր ու հսկայ մտքի մը արտադրութիւններով լեցուն: Գարտուչչի, իբր բանաստեղծ, իր ամբողջ փառաքանակին մէջ կ'երեւայ նաեւ իր Juvenilia և Idylle հատորներով: Այս հատորներուն ընթերցումէն վերջն է որ իտալական մամուլը զբաղեցաւ իրմով և քաջութիւնը ունեցաւ զայն մինչեւ իսկ անաստուած մը հռչակելու: Եղելութիւնը սա է սակայն որ Գարտուչչիի այս կարծեցեալ անաստուածութիւնը բան մը կորսնցնել տուած չէ երբեք անոր գրականութեանը որ կը մնայ միշտ իբր է'ն գեղարուեստ իտէալը պարփակող գրականութիւնը: Մնաց որ, Նօպէլի մրցանակին կանոնագրին մէջ չէ յիշուած բնաւ թէ պսակաւոր հեղինակները անպատճառ որոշ հաւատք մը պէտք է ունենան: Կը բաւէ որ իրենց հեղինակութիւնները արտայայտեն այն իտէալականութիւնը որ կը պահանջուի, և Գարտուչչի, ինչպէս ըսուեցաւ, ունի խիստպէս այն յատկութիւնը, այն չնորհքը, այն բարձրութիւնը որոնք կը կազմեն այս իտէալ գրականութիւնը:

Գարտուչչի չէ' նաեւ այն բանաստեղծներէն որ կոյսի մը սիրոյն քով կ'ողբան կամ լուսնին դալկահար դէմքը կ'եղերերգեն, յափշտակապէս անիմաստ յանկերգներով: Իր ոտանաւորներուն մէջ առհասարակ գրած է փիլիսոփայութիւն մը որ նիւթապաշտական հանգամանք մը, երեւոյթ մը չունենալով հանդերձ, կը մօտենայ Նիչէի մը յատկանութեան, այսինքն այն իտէալ վարդապետութեան որ կը պահանջէ հանդարտ, առողջ և արդասաւոր կեանք մը, որ առաքինութիւնը կը ներբողէ, որ զօրութեան մեծութիւնը կը յայտարարէ և որ կը խոստովանի մարդկային պարտականութեան վեհութիւնը, աշխատութեան փառքը և անկեղծ սիրոյ հեշտութիւնները:

Եւ այս անկեղծ սիրոյ հեշտութիւնները Գարտուչչի երգած է, բայց անոր է'ն իտէալ ու է'ն գեղեցիկ ձեւին տակ միանգամայն: Տոհմիկ բանաստեղծի խորունկ ու սրտայոյզ չեչտը կայ իր սիրահարական երգերուն մէջ, մերկացած դաւաճերջիկ բոլոր սեթեւեթներէ ու չափազանցեալ ձեւակերպութիւններէ և որոնք կը ճշտեն զգացումները իրենց իրապաշտ և տեղական խառնուրդին մէջ ի յայտ բերել հաւատարապէս: Գարտուչչի արուեստական տիրութեան թեւերը չունի իր քնարին վրայ, զայն կ'ածէ հոգիին ամբողջ ուժովը, արուեստով և մաքրին չնորհներովը: Ինքը աւելի մեծ է իր խղճմտանքին, իր յոյզերուն, իր գաղափարներուն և իր արտայայտութեանը մէջ, քան թէ ճարտարութեան, կեղծիքի և պարծանքի մէջ:

Իտալացւոց աչքին, Գարտուչչի միակն է որ կրցած ըլլայ ոտանաւորով կարծիք յայտնել օրուան մարդոց և իրերուն վրայ, ու քննադատել զանոնք կատարեալ լըրջախոհութեամբ: Եւ ասանկով է որ թերեւս անիկա նկատուիլ սկսաւ ամէն ուրեք իբրեւ եզական միտք մը որ իր միութեան, ամբողջութեան մէջ կրցած է խտացնել բազմակողմանի երեւոյթներ և յաճախապէս իրարու հակամէտ կարողութիւններ:

Բնականաբար, այսքան բարձր նկատումներով գործող ու այսքան բազմաձոյն գաղափարներու տէր գրող մը չի կրնար անայլայլ քալել ուղիղ ճամբէն և կամ ենթակայ չըլլալ նախանձու հարուածներուն: Գարտուչչիի անունը երկար ատեններ քննադատութեան նիւթ եղած է, յաճախ ենթարկուած անձնական զրպարտութեանց և մամուլի յարձակումներու: Նոր գրողներէն մէկ քանիներ, ինչպէս, Ֆօկացցարօ, Վէրկա, նշանաւոր հանդիսացած են բանաստեղծին դէմ իրենց չարունակական հարուածներով և սակայն այս քննադատներէն չատեր կը մնան այսօր իրենց անկիւնը, մինչդեռ Գարտուչչի կը ճանչցուի ու կը հռչակուի իբր խորհրդանշան մը, իբր հանճար մը, խոշորագոյն հանճար իսկ: Մարդ չկայ այսօր որ չի մեծարէ պսակաւոր բանաստեղծը, չի պատուէ անոր մեծութիւնը և չի հիանայ անոր տոհմիկ, զուտ ազգային ու ինքնատուր տաղանդին վրայ:

Իտալիոյ Վիքթօր Հիւկօն համեստ է սակայն, ինքզինքը պարզուկ գեղջկական մը համարելու չափ. իրեն համար այս գեղջուկի տիտղոսը աւելի կ'արժէ իր բանաստեղծի համբաւէն. Թերեւս այս համեստութիւնն ալ արդիւնքն ըլլայ ուղղակի իր այն անխախտելի ու հիմնական գաղափարին թէ իտէալապաշտութիւնը ամէն ինչ է կեանքի փիլիսոփայութեան ըմբռնման մէջ:

Եւ ահա ասանկ լաւագոյն և գերընտիր յատկութիւններով օժտուած բանաստեղծ մըն է որ Նօպէլի մրցանակը կը յատկացուի: Սքանտինավեան Ակադեմին ոչ միայն ասանկով ուղղած կ'ըլլայ իր սխալը, այլ և արդարութեան գործ մը կատարած կ'ըլլայ, մեծ geste մը ընելով և չխղելով սովորական ուրիչ մրցանակներու բրածին: Նօպէլի մրցանակին յանձնաժողովը վստահաբար չահած է, կրնայ ըսուիլ, ճաչակի և արուեստի սիրահար մարդոց ծափահարութիւնը:

Ներկայ գրութեան մէջ չեչտուեցաւ Գարտուչչիի անկեղծութիւնն ու համարձակութիւնը: Իր այս բնաւորութեամբ, ատելութիւն մը սնուցած է ներսիդին, ցուցամոլ ու պոռոտախօս մարդոց դէմ: Կ'ատէ մանաւանդ սնօպները, անոնք որ արժանիք չունին և կը պարծենան, կը սնափառին: Օր մը, Տանդէի վրայ ըրած մէկ հրապարակախօսութեան միջոցին, Գարտուչչի դժգոհութեամբ կը նշմարէ հաստամարմին, պատկառազդու և ժպտադէմ անձ մը որ սրահէն ներս կը մտնէր անդայլալ և աջ ու ձախ ձեռքի բարեւներ ուղղելով կուգար կը տեղաւորուէր առաջին կարգի թիկնաթոռի մը մէջ:

Գարտուչչի կը լռէ պահ մը, կը նայի նորեկին ու կը հարցնէ անմիջապէս.

—Ո՞վ էք դուք, Տէր...

—Երեսփոխան Պ..., կը պատասխանէ հաստամարմին անձը որ իրօք մեծանուն երեսփոխան մըն էր:

—Ուրիշ անգամ եկա՞ծ էք հոս, կը ճանչնա՞ք զիս...

—Բայց ոչ, կը յարէ միւսը դարձեալ ժպտալով ու մեղրի պէս անոյշ լեզուով մը, առաջին անգամն է որ եկայ զձեզ լսելու, ձեր վրայ հիանալու:

—Օ՜հ, օ՜հ, քանի որ անանկ է, կը գոչէ Գարտուչչի, աւելի լաւ կ'ընէք եթէ մեկնիք անմիջապէս. կ'երեւայ որ դուք զիս թէնոր մը կամ բրիմա տօննա մը կարծեր էք և եկաք ժամանակ անցընելու, զուարճանալու:

Եւ բանաստեղծը ամենայն քաղաքավարութեամբ կը ստիպէ արդարեւ երեսփոխանը որ դուրս ելլէ սրահէն:

Ասկէ աւելի իրական ու զուարթ անեկտօտով մը չէ որ կարելի պիտի ըլլար ամբողջական գաղափար մը կազմել Գարտուչչիի հերոսութեան վրայ, իր զանազան հօլովոյթներուն մէջ:

Ռ. ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՈՍԿԻՆ

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

Անցեալ հինգշաբթի օրուան նիստին մէջ Անգլիոյ Պանքան չփոխեց զեղչին սակը, թէեւ հրատարակած վերջին հաշուեկշիռը՝ բաղդատելով իր նախորդին հետ՝ քիչ մը աննպաստ կացութիւն մը կը պարզէր: Անցեալ չաբթուան պահեստին ու վճարումներուն համեմատութիւնն էր 33,5%, մինչ նախորդ չաբթուանն էր 37,13%:

Կ'երեւի թէ Լոնտոնի հրապարակին վրայ այլեւս փարատեցաւ զեղչի սակը 7ի բարձրանալու վախը:

Արդէն Անգլիոյ Պանքան հաւաստած էր որ տրամադիր չէ իր սակը բարձրացընելու, պայմանաւ սակայն որ Ամերիկա չշարունակէ մեծաքանակ ոսկի դրամ քաշել Լոնտոնէ, կամ Արժանթին, Պրազիլիա, Հնդկաստան միեւնոյն պահուն կարեւոր գումարներ չպահանջեն: Այս տեսակէտով, ընդհանուր գոհունակութիւն պիտի պատճառէին ուրեմն սա' լուրերը թէ Նիւ Եորքի դրամական հրապարակը լաւ կացութիւն մը ունի, այժմ պանքաները առատ դրամ ունին և Ճոլ չահագործելու տեղ կը փնտռեն, թէ այս չաբթու Արժանթինէ վճարումներ պիտի ըլլան Լոնտոնի, ու այսպէս տակաւ պիտի վերադարձուին ա'յն գումարները, որոնք պարբերաբար՝ բայց անընդհատ՝ արտածուած էին Լոնտոնի հրապարակէն: Փափաքելի էր որ ստոյգ ըլլային այս լուրերը և սկսէր տակաւին սակը իջնել: Որովհետեւ եթէ դրամի սղութիւնը հիմայուն վիճակ մը ունենայ, կրնայ անտեսական ծանր հետեւանքներ ունենալ վաճառաչահ ու ճարտարագործ չատ մը կեդրոններու համար:

Անգլիա իր գաղթավայրերուն և օտար երկիրներու մէջ չորունակ երկու միլիառ ոսկի կը չահագործէ: Ֆրանսա և Գերմանիա՝ երկուքը միասին՝ երեք միլիառ ոսկի կը պահանջեն զանազան հրապարակներէ, ու այս հինգ միլիառ ոսկիին համար, անոնք տարեկան 200 միլիոն ոսկի տոկոս կը գանձեն 4 %ի հաշուով: Արդ, եթէ 6 կամ 7%ի սակը տեւական մնայ, միջազգային առեւտրական հրապարակները պիտի ստիպուին, ուղղապէս կամ անուղղապէս 300-350 միլիոն ոսկի տոկոս վճարել այդ երեք երկիրներուն, և կամ տարին 100-150 միլիոն ոսկի աւելի պարտական մնալ անոնց: Կը տեսնուի թէ տոկոսի կէս կամ մէկ առ հարիւր չնչին ելեւէջ մը ո'րքան մեծ գումար մը կը ներկայացնէ և առեւտրական հրապարակներու և ճարտարային ձեռնարկներու համար ո'րքան փափաքելի է որ օր մը առաջ իջնէ տոկոսի սակը և ոսկիի ներկայ տագնապէն այս անգամ ալ ազատին: Այս անգամ ալ կ'ըսենք, որովհետեւ ոսկիի նուազութիւնը, դրամին սղութիւնը, առեւտրական մեծ ու լուրջ խնդիրներ պիտի յուզեն արդէն Եւրոպայի մէջ:

Գիտենք որ այս պահուս աշխարհի չորս կողմը ոսկիի հանքերը անդուլ կը բանին և կարելի եղած ամէն միջոց կը գործածուին ա'լ աւելի մեծ քանակութեամբ ոսկի արտադրելու: Այս հանքերը հաւանաբար տարիներէ ի վեր կանոնաւոր կերպով ամէն տարի 60-70 միլիոն ոսկիի ձոյլ կ'արտածեն Եւրոպա: Հրատարակուած տեղեկագիրներէն տեսնուեցաւ որ այս տարի իսկ, ուր դրամի տարապայման սղութիւն կար, յունուար 2էն մինչեւ նոյեմբեր 31, 42 միլիոն ոսկիի ձոյլ ներածուած է Լոնտոն: Միայն Թրանսվալի հանքերը ամսական անընդհատ 500,000 ունկի (մէկ ունկին 28,35 կրամ է և կ'արժէ 4 օսմ. ոսկի 32 ղշ.) ղրկած են Լոնտոն: Արդ, զարմանալի չէ՞ որ արդէն հրապարակներու վրայ գըտնուած երկու միլիառ ոսկիի վիթխարի գումարին վրայ մէկ կողմէ չորունակ տարին 70-75 ոսկիի քանակութիւն մը կը բարդուի, միւս կողմէ փոխանակ հրապարակներու վրայ ոսկեդրամի առատութիւն տեսնուելու, ընդհակառակն կը նուազի երբեմն և այն աստիճան որ էն հարուստ երկիրներն իսկ կը տագնապեցնէ: Տարօրինակ չէ՞ այս իրողութիւնը և չարժէ՞ր հետազօտել պատճառները, գտնել թէ ի՞նչ կ'ըլլայ այդքան ոսկին և ո'ւր կը սպառի անիկա:

Ոսկին երկու տեսակ սպառում ունի: Մին զարդու նիւթ, առեւտրական հրապարակներու վրայ կը գնուի և կը ծախուի ճիշդ ուրիշ վաճառքներու նման, միւսը՝ իբր փոխանակութեան չափ կը գործածուի և կը չրջաբերի առեւտուրի մէջ: Ոսկին՝ իբր պերճանքի նիւթ՝ կարեւոր վաճառք մըն է առեւտրական հրապարակներու վրայ, թէեւ անիկա ժողովուրդին ամէն դասակարգին համար միեւնոյն աստիճան սի-

---

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (34)

ԺՈՐԺ ՕՀՆԷ

Գեղանի Կոմսուհիի Մը

ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԳԱՅԼԵՐՆ ՈՒ ԳԱՌՆՈՒԿԸ

Ե.

ԶԱՒԿԻՆ ՎՐԷԺԸ

Նաթալի իր անողոք պաղարիւնութեամբ յարեց.

—Ես ալ չատ տխրած եմ այս դէպքին վրայ, որովհետեւ ես ալ ձեզի պէս չատ կը սիրէի այդ աղջիկը... պաշտպանութեան արժանի կը նկատէի զանի, և ինծի համար ուրախութիւն մըն էր քովս տեսնել Ռօզ-Լիզօնը... Աւա՜ղ, ինչպէս կարելի է բացատրել խեղճ աղջիկներու ուղեղին մէջ յղացուած գաղափարները... Անտարակոյս, չեմ հաւատար որ բոլորովին յանցաւոր ըլլայ ան... Թերեւս ազատութեան գաղափարէ մը թելադրուած ըլլայ... Երեւալու, փայլելու տենչը մղած է զինքը. կրնայ ըլլալ որ դէչ խորհուրդի մըն ալ հետեւած ըլլայ պարզապէս...

Սիւզան այրիին վրայ խոյացաւ այնքան ուժգնութեամբ մը որ հոն գտնուողները չկրցին զարմանքի ճիչ մը զսպել:

Կարծեցին թէ ձեռք պիտի վերցնէր այրիին վրայ:

Ցասոյ կամքի հրաչալի կորովով մը զսպեց ինքզինքը, և իր անձկութիւնը մատնեց իր խուլ ու խռպոտ ձայնովը միայն:

—Իրա՛ւ կ'ամբաստանէք այս աղջիկը, որուն կրած անպատուութիւնը պատճառ պիտի ըլլայ իր կեանքի խորտակման...

—Սիւզան, պաշտպանեցէք զանի, և ապացուցէք թէ անմեղ է... Առաջին հրճուողը և իրմէ ներում խնդրողը ես պիտի ըլլամ... այլապէս պէտք է ենթադրել որ այս գոհարեղէնները իրենց ոտքով հոս եկած պահուած ըլլալու են...

Երկու կիները, մէկը սպառնած, միւսը յաղթական, իրարու նայեցան չեչտակի և ըմբռնեցին զիրար:

Նաթալի հասկցաւ որ Սիւզան կռահած էր ամէն ինչ... կոմսուհին գիտէր թէ որո՛ւն կողմէ պատրաստուած էր թակարդը՝ գոհարեղէնները պահելու համար:

Սիւզան ալ հասկցած էր թէ Նաթալի թափանցած էր իր մայրութեան գաղտնիքին, և թէ մօրմէն աղջկան ու փոխադարձաբար ուղղուած սիրալիր նամակները գողցողն ալ Նաթալին էր, զատ ուրիշ մէկը չէր կրնար ըլլալ...

Նաթալիի աչքերուն մէջ կը կարդար կռուայոյզ հրաւէր մը, սա իմաստով.

—Խօսէ՛, հոգիիդ գաղտնիքները պարզէ՛... խօսելու հրաւէր կ'ուղղեմ քեզի..

Սիւզան պահ մը փափաքն ունեցաւ Ռօզ-Լիզօնի հետ ծնրադրել ամուսնոյն ոտքերուն առջեւ ու աղաղակել.

—Աղջիկդ է որ կը զրպարտեն անամօթաբար:

Բայց կրնար ըլլալ որ կոմսը, երբեւիցէ անհուն վշտին հաւատարիմ, սա պատասխանը տար.

—Այդ աղջիկը իմս չէ... Չեմ ճանչնար զանի... Եթէ ձեր զաւակն է, ինչո՞ւ համար յանցաւոր չըլլայ մօրը պէս:

Գոմիսէրը միջամտելով ըսաւ.

—Տիկի՛ն, այս աղջիկը անմեղ հանելու համար, պէտք է ապացուցանել որ չեմ գիտեր ի՛նչ գձուձ և անարգ զգացումէ, ատելութենէ և վրէժխնդրութենէ մղուած, գողութեան յանցանքով զրպարտել ուզած են զայն, ամէն ինչ կանխաւ սարքելով... Բայց խոստովանեցէք թէ չատ վիպական բան մը պիտի ըլլայ ատիկա... եթէ ոչ անկարելի... Դժբախտաբար ճշմարտութիւնը այդպէս չէ... պարտք չունիմ սպասելու այն չարժառիթները որոնց թելադրութեամբ Ռօզ-Լիզօն մղուած է այդ ոճիրը գործելու... Հարցաքննիչ դատաւորին գործը պիտի ըլլայ այդ բանը... յանցաւորին խոստովանութիւնները անչուշտ պիտի դիւրացնեն դատաւորին գործը... որովհետեւ Ռօզ-Լիզօն չատ դեռատի ըլլալուն՝ չպիտի կրնայ երկար ատեն ստել և ի վերջոյ պիտի ըմբռնէ թէ զղջումը աւելի նպաստաւոր պիտի ըլլայ իրեն քան կեղծիքը . . . ուստի չարժառիթները չեմ կրնար հասկնալ, բայց գողութիւնը անհերքելի է... Մինչեւ որ հակառակը ապացուցուի, այդ աղջիկը յանցաւոր է ինծի համար... Հետեւաբար՝ եղած բողոքի մը համաձայն, միասին պիտի տանիմ Ռօզ-Լիզօնը որ գիշերը պիտի անցընէ պահականոցին մէջ և վաղը պիտի առաջնորդեմ Ռէմիրմոնթի արդարարանը...

Ռօզ մէկ ոստումով տեղէն վեր ցատկեց, զգացած վիշտէն, ամօթէն և սոսկումէն խելայեղ:

—Ա՜հ, տիկին, թոյլ պիտի տա՞ք որ այդ բանը ընեն... Ա՜հ, պարո՛ն, ուրեմն չատ խախտուած է Ռօզ-Լիզօնի նկատմամբ ձեր ունեցած գորովը... Եթէ յանցաւոր ըլլայի՝ ինքնապաշտպանութեան համար չպիտի՞ կրնայի բաներ մը յերիւրել... Եւ եթէ անմեղ եմ, պատճառը սա է որ այդ զըրպարտութիւնը խելքս գլխէս տարած է... Ինչո՞ւ համար քաշեցին հոս բերին զիս այն ընտանիքին քովէն, ուր երջանիկ կեանք մը կ'ապրէի...

Ցանկարծ, մօրը ձեռքերը համբուրելով ուժգնօրէն, ըսաւ.

—Ո՜հ, տիկին, ձեր խոստումը ո՞ւ էր:

—Ո՛չ, զաւակս, կը ճանչնամ քեզ և թող չպիտի տամ որ ամբաստանութիւններ ծանրացնեն քու վրադ... Այս դըղեակին մէջ ոչ ոք պիտի հաւատայ թէ յանցաւոր ես դուն, բաց ի Տիկինէն, ըսաւ կոմսուհին, Նաթալիի կողմը դառնալով:

—Անչուշտ կ'ենթադրէք որ իմ գոհարեղէններս բերած պահած ըլլամ այս սենեակին մէջ...

Սիւզան քիչ մնաց որ պիտի աղաղակէր Նաթալիի երեսն ի վեր.

—Դո՛ւք կամ ձեր զաւակները...

Բայց ինքզինքը զսպեց Սիւզան, որովհետեւ նոյն միջոցին կոմսը միջամտելով, ըսաւ.

—Ո՛չ, ես ալ չեմ կրնար հաւատալ թէ այդ խեղճ փոքրիկը գործած ըլլայ այս գողութիւնը... Ի՞նչպէս պիտի կըրնար ձեռք անցընել այդ գոհարեղէնները. Նաթալի, ինչպէս պիտի կրնար օրուան մէկ ժամուն ձեր սենեակը մտնել անվախ կերպով և առանց ձեր կողմէն տեսնուելու, քանի որ ամբողջ օրը չի բաժնուիր իմ քովէս... Տե՛ս իր արցունքները, [illegible] և յուզումը... Եթէ երբեք գող մը ըլլար ան, այսքան անբիծ ու անմեղ երեւոյթ մը պիտի՞ ունենար...

—Ամէն ինչ կ'ամբաստանէ զինքը և իր անմեղութիւնը կեղծիք մըն է միայն...

—Հակառակ ամէն բանի, ես ապահով եմ որ անմեղ է ան:

—Եւ ես կ'ըսեմ թէ անմեղ ըլլալէ աւելի բան մըն է և իր դէմ ծուղակ մը լարուած է, որուն զոհ կ'երթայ, ըսաւ Սիւզան բիրտ չեչտով մը:

—Որո՞ւն կողմէ:

—Ես գիտե՞մ: Եթէ ապահով ըլլայի այդ մասին, չպիտի վարանէի... Հոս մարդիկ կան որ կը նախանձին, տեսնելով որ համակրութիւն կը յայտնենք Ռօզ-Լիզօնի նկատմամբ...

—Ո՛չ, նախանձող չկայ հոս, և այդ համակրութիւնը բնական կը գտնենք, յարեց այրին: Մենք ալ համակրութիւն կը յայտնէինք: Հաւատացէք որ չատ կը ցաւինք եղածին վրայ... Ցաճախ դէչ բնազդները երկար ատեն թաքուն կը մնան, մինչեւ այն օրը երբ առիթ մը երեւան կը բերէ զանոնք: Այն ատեն մարդ կը զարմանայ այնքան վստահած ըլլալուն համար անարգ և գձուձ արարածներու, որոնք բնաւ արժանի չէին այդ վստահութեան...

Սիւզան իր գրկին մէջ առաւ Ռօզ-Լիզօնը, ըսելով.

—Նոնօշիկս, նոնօշիկս...

Կոմսուհին զգաց որ իր աղջկան սիրտը ուժգնօրէն կը տրոփէր:

Նաթալի մօտը կը գտնուէր: Մեղմաձայն սպրդեցուց սա խօսքը.

—Եզական սէր մը կը տածէք անոր նկատմամբ... Զգուշացէք որ ինքզինքնիդ չմատնէք...

(Շարունակելի)

տոյք մը չէ, բայց համրութեան մէջ կը գտնուի կարեւոր մաս մը, որուն համար ոսկի զարդը, մատանին, ժամացոյցը, անօթները, եւլն. ո՛րքան անհրաժեշտ պէտքեր են, որքան սնունդի ամէնէն էական նիւթերը ընդհանուրին համար։ Եւ երկրի մը մէջ բարեկեցութիւնը ո՛րքան ընդհանրանայ, ոսկիի զարդերուն սպառումն ալ այնքան աւելի մեծ կ'ըլլայ։ Գալով առեւտուրի մէջ իբր փոխանակութեան չափ, ոսկիի պէտքին ու քանակին, այս պարագաները կախում ունին առեւտրական գործառնութիւններու ընթացքէն ու ծաւալէն։ Մուրհակներ, փոխանակագիրներ, արժեթուղթեր կրնան թէեւ աստիճան մը նուազեցնել ոսկեդրամին շրջաբերութիւնը, բայց կը ներկայանան ո՛յնպիսի առիթներ ալ, ուր հնչուն դրամին գոյութիւնը անհրաժեշտ պէտք կ'ըլլայ, եւ հրապարակին գործառնութիւնները ո՛րքան աւելի շատ ըլլան, փոխանակութիւնները որքան աւելի մեծ սահմանի մը մէջ կատարուին, բնական է որ նոյնքան աւելի մեծ քանակով պէտք կ'ըլլայ անոնց չափին՝ ոսկեդրամին։

Հարեւանցի ակնարկով մը կը տեսնենք որ դիւրակեցութիւնը տակաւ կը ծաւալի ամէն տեղ։ Պերճանքի ամէն կարգի նիւթեր հետզհետէ մատչելի կ'ըլլան ժողովուրդին ամէն խաւերուն։ Վաճառականութիւն, ճարտարարուեստ հսկայաքայլ կը յառաջդիմեն, առեւտրական գործառնութիւններ օրըստօրէ կաճին, կ'աւելնան ամէն հրապարակներու վրայ, եւ ասկէ կրնանք հետեւցնել որ նոյն համեմատութեամբ ալ ոսկին հետզհետէ աւելի կը սպառի իբր պերճանքի նիւթ, եւ նոյնչափ անոր գոյութիւնը աւելի մեծաքանակ պէտք կ'ըլլայ առեւտուրի մէջ։

Բայց դժուարութիւնը հաստատած է որ ոսկիի հանքերը շատ կարճ կեանք մը ունին։ Ասոնք չեն նմանիր ուրիշ մետաղի հանքերուն։ Ածուխի հանք մը կրնայ յիսունէն մինչեւ հարիւր տարի շահագործուիլ, բայց ոսկիի հանք մը ութը տասը, շատ շատ քսան տարի կրնայ բանիլ։ Շատ հին ժամանակներէ ի վեր բոլոր աշխարհի ոսկիի ծանօթ հանքերը շահագործուած են, մաս մը կը բանի, եւ թերեւս շատ փոքր մաս մը կը մնայ անծանօթ ու ապագային մէջ շահագործելի։ Արդ, երբ տասը քսան տարիէն դադրին բանելէ ոսկիի հանքերը, սպառին ոսկիի արտադրութիւններն ու արտածութիւնները, ինչպէս պիտի հայթայթուի ոսկիին պէտքը իբր դրամ և իբր փոխանակութեան չափ։ Բնական է որ քանի մը տարիներէն պիտի չկասի համաշխարհային դիւրակեցութիւնը, այլ ընդհակառակն աւելի պիտի բարգաւաճի, եւ իրաց բնական բերմամբ ոսկի զարդերու պէտքն ու խնդրանքը հիմակուընէ աւելի պիտի ըլլայ։ Արդի նպաստաւոր պայմաններէն կրնանք հետեւցնել թէ վաճառականութիւն ու ճարտարութիւն հետզհետէ աւելի յաջող, աւելի ծաղկեալ վիճակ մը պիտի ունենան, եւ առեւտրական հրապարակներուն վրայ փոխանակութեան մէջ ա՛լ աւելի մեծաքանակ ոսկիի պէտքը զգացուի։ Այն ատեն, ի՞նչ պիտի ըլլայ դրամական հրապարակներուն կացութիւնը, արդեօք քանի՞ պիտի ելնէ ոսկիին սակը, ինչպէս ըսինք, եթէ դադրին, սպառին ոսկիի հանքերը, կամ նուազին անոնց արտադրութիւնները։

Ներկային համար մտահոգութիւն պատճառող հարց մը չէ անշուշտ ոսկիին պէտքն ու արտադրութիւնը, բայց կ'երեւի որ տնտեսական տագնապալի հանգամանք մը պիտի ստանայ յԵւրոպա մօտաւոր ապագայի մէջ։

ԷԿՈՆՈՄ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՊԻՈՍ Ժ.
ԵՒ
ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՈՒ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

Գրեց՝ ԷՄԻԼ ՔՈՆԲ

(Անդամ Ֆրանս. Ծերակոյտի և նախկին վարչապետ)

Ֆրանսայի մէջ Եկեղեցւոյ և Պետութեան բաժանումը շատ հետաքրքրական և հրահանգիչ կողմեր ունի ապագայ պատմագիրներուն համար։ Քաղաքական ո և է խնդիր իր կարեւորութեամբը, վճռականութեանց բարոյական նշանակութեամբը այս աստիճան գրաւած չէր եւրոպական ազգերու և կրնանք ըսել քաղաքակիրթ աշխարհի ուշադրութիւնը։

Մէկ կողմէն կայ ժողովուրդին ուսեալ դասակարգը, որ հին ժամանակներէ աւանդաբար ընդունած կրօնային վարդապետութիւններէ ազատուած, բայց պաշտօնական կրօնքի մը օրինական կապերուն մէջ ինքզինքը սեղմուած կը զգայ, և ճիգեր կ'ընէ օրէնքը հաշտեցնել իրականութեան հետ և խորտակել հնօրեայ պարտականութեանց դաշնադրական շրջանակները։ Միւս կողմէ կայ եկեղեցական ինքնիշխան զօրութիւն մը որ չուզեր տեղի տալ և ձեռքէ հանել իր իրաւունքներէն ոչինչ և իր վարդապետութեան անփոփոխելիութեան ետեւ կ'ապաստանի, ամենադոյզն զիջողութիւն մը իսկ չընելու համար։

Արդարեւ եղելութիւնը, հակառակ իր մասամբ լուրջ ու մասամբ ծիծաղելի դէպքերուն, տափակ բան մը չունի իր մէջ։ Հաւատոյ տիրապետութեան և լայնախոհութեան միջեւ յաւիտենական պայքարն է այս, սա՛ տարբերութեամբ որ այս անգամ երկու կողմն ալ իբրեւ կրօնի ազատութեան ախոյեաններ կը պայքարին։ Ձիբար հասկնալու դժուարութիւնն է որ արդեօք ո՛ւր կը թուի իրաւախոհութեան։ Թիւրիմացութիւնը, եթէ կրնանք այս անունը տալ այս պայքարին, ծագում առած է այն սխալ ըմբռնումէն, զոր Պետութիւնը ունեցած է կաթոլիկ Եկեղեցւոյն վրայ։ Պետութիւնը, իր անկախ դիրքով, կը գտնուէր ուրիշ իշխանութեան մը հանդէպ, որ իր գործերուն մէջ անկախ է նոյնպէս։ Պետութիւնը Եկեղեցւոյ հանդէպ այնչափ մեծարանք, բարեացակամութիւն, վեհանձնութիւն ցուցուց որ ինք սպառեցաւ։ Միլիոններով հարստութիւն թողուց անոր. եկեղեցիները անոր թողուց. անոր ամէն կարգի գործերը դիւրացնելու համար զանազան թոշակներ սահմանելով իր պիւտճէն ծանրաբեռնեց. մեծ առանձնաշնորհումներ տուաւ անոր և մինչեւ իսկ զինու զօրութեամբ պաշտպանել խոստացաւ կրօնային պաշտամունքը։ Հետեւաբար Պետութիւնը ամէն պատճառ ունէր կարծելու թէ Եկեղեցին ալ փոխադարձաբար բարեացակամութեան ապացոյցներ պիտի տար։ Պետութիւնը չէր կարծեր բնաւ որ իր դաշնակիցը յանկարծ պիտի թշնամանար մէկ օրէն միւսը և Պետութեան կողմէ իրեն եղած այնչափ բարեացակամութենէն փոխարէն անարգական ընթացք մը պիտի բռնէր։

Այս անակնկալ փոփոխութեան առջեւ Պետութիւնը փոխանակ հակառակութեամբ վարուելու, աշխատեցաւ իրաւախոհ ըլլալ, այնչափ որ նոր զիջողութիւններ ըրաւ։ Բայց ի զո՛ւր. տէրութիւնը որչափ հակամիտութիւն ցուցուց համաձայնութեան, Եկեղեցին ընդհակառակը այնչափ դժուարութիւններ յարոյց։ Կրօնի նախարարին շրջաբերականներն ու ճառերը, և բաժանման օրէնքին հաշտարար տրամադրութիւնները Եկեղեցւոյ մարդիկներուն կողմէ իբր ապօրինաւոր ցուցուեցան և Եկեղեցին անընդունելի դատեց զանոնք։ Մէկ խօսքով օրէնք, ճառ և շրջաբերական «ո՛չ կարեմք» հռչակաւոր բանաձեւին բախեցան։ Վերջին անգամ քուէարկուած օրէնքն ալ նոյն բախտը ունեցաւ։ Բայց այս պայքարին սկիզբէն ի վեր Ֆրանսական կառավարութիւնը և իր օրինակին հետեւելով Զախողմեան մասունն ամէն առթիւ յիշեցնելով օրէնքին բարի նպատակները և Եկեղեցւոյ թշնամական զգացումները, երկու կողմի տրամադրութիւնները կը համեմատէին իրարու հետ։ Կը կրկնէին որ եթէ Քոնքորտայի տրամադրութեամբ կրօնային իշխանութեանց ձեւով կառավարուէր և բաժանման օրէնքով կրօնային ընկերակցութեանց յանձնուելիք գոյքերուն Եկեղեցիէն ետ առնուելուն պատճառը, նոյն իսկ Եկեղեցւոյն յամառութեան հետեւանքն էր, զի Եկեղեցին է որ յամառութեամբ հակառակեցաւ այդ ընկերակցութեանց կազմակերպութեան, որոնք միմիայն ի վիճակի էին ընդունիլ այդ գոյքերը։ Կը կրկնէին նաեւ որ եթէ կղերէն ետ առնուէին եպիսկոպոսարանները, երիցատուները եւն. ատոր ալ պատճառը Վատիկանն էր, որ թշնամութեան մղած էր կղերը։

Այս խորհրդածութիւնները բացարձակապէս ճշմարիտ էին և շատ լաւ կը ցուցնէին թէ որո՛ւ վրայ կը ծանրանայ պատասխանատուութիւնը։ Եւ հիմա երբ Եկեղեցին համեմատաբար կը զրկուի իր նախկին հարստութենէն, և մինչեւ մէկ աստիճան իր նախկին պարզութեան կը վերադառնայ, ատիկա բռնութեան և կամ պետութեան պահանջման արդիւնք չէ, այլ իր իսկ կամքին հետեւանքը։

Եկեղեցին մերժեց Պետութեան կողմէ իրեն ընծայուած այն լայնախոհութիւնը որ ժամանակիս պահանջմունքն է։ Եկեղեցին կրնար առաքելական արտաքին վիճակը հաշտեցնել Աւետարանին նուազ լայնախոհութեան հետ, որ կը հետեւի բաժանման օրէնքէն։ Ինչպէս կը տեսնուի, սակայն, այս խնդրոյն մէջ ալ պատասխանատուութիւնը Եկեղեցւոյն վրայ կը ծանրանայ։ Բայց ծիծաղելու չէ «առաքելական կեանքին դառնալու» բանաձեւին վրայ, որ թէպէտ մեծ յարգ ունենայ անդրալեռնական կղերին առջեւ, բայց Ֆրանսայի կղերը կասկածելի համարող մը կ'ընդունի զայն։ Պապը կարտինալներուն ուղղած իր բանախօսութիւններուն մէջ այս բանաձեւը կը գործածէ միշտ և կ'երեւի թէ շատ կ'անձկայ այդ կեանքին։ Պապը չի պահանջեր որ քրիստոնէական առաքելական դարու յիշատակներուն մէջ փնտռուին բաժանման օրէնքէն վճռական պատճառները և անցեալի վճիռներ արձակուին։ Այս պատճառները ուրիշ տեղ փնտռելու է։ Անոնք տարբեր խորհրդածութեանց հետեւանքն են։

Պիոս Ժ. Պապին բարեպաշտ նկարագիրը, պարզասրտութիւնն ու անձնուրացութիւնը զորս կը հռչակեն իր սատարողները, աւելի ընդունակ պիտի դարձնէին զինքն աշխարհի բարիքներէն և ինչքերէն հրաժարելով առաքելական կեանքի և լոկ կրօնական շահերու հետամուտ ըլլալու։

Հետեւապէս, պարտաւոր ենք իր հաւատոյն մէջ այս աստիճան ուղիղ և իր Եկեղեցւոյն աւանդութեանց հաւատարիմ Պապի մը շնորհակալ ըլլալ, զի անոր կը պարտինք բաժանման անդառնալի բարիքը զոր ունեցանք։ Ֆրանսայի համար մեծ կարեւորութիւն ունեցող այս յաղթանակին մասին Պիոս Ժ.ի աջակցութիւնը չեմ ուրանար։ Թերեւս ըսողներ ըլլան թէ յարգանքի պակասութիւն մը ունեցած ըլլամ անոր հանդէպ, բայց ընդհակառակն յարգելի աշխատակցի մը պատիւը կ'ընեմ իրեն, որ պէտք եղածէն աւելի ըրաւ սկսած գործս ի գլուխ հանելու համար։

Բնական է որ ես անձամբ շնորհակալութիւն պարտիմ իրեն որ իր նկարագրին ուղղութեամբն և իր անդրդուելի սկզբունքներով դիւրացուց իմ գործս։ Այս պատճառաւ պէտք էր որ յարգեմ իր արժանապատուութիւնը և պաշտպանեմ զինքն անիրաւ մեղադրանաց դէմ։

Բաժանման հետեւանքով յառաջ եկած պայքարին սկզբնական պատճառներուն վրայ կարծիքներ յայտնողներուն մէջ կը գտնուին շատեր որոնք նկատի չեն առներ այն մերժումը զոր Պապը շարունակաբար ըրաւ բաժանման օրէնքին և կրօնի նախարար՝ Պ. Բրիանի շրջաբերականներուն դէմ, Գերմանիոյ հետ համաձայնութեան բանակցութիւններովը, և Գերմանիոյ կառավարութեան թաքուն ծրագիրներուն համար ծածուկ հաւանութիւններովը։ Պապը և Գերմանիոյ կառավարութիւնը իրենց միջեւ դաշնապէս համաձայնած էին Ֆրանսայի դէմ կրօնական շահերու պատրուակին տակ։ Արդարեւ անուրանալի է թէ Աւստրիա իբր դաշնակցին՝ Գերմանիոյ հնարքներուն համախոհ չգտնուեցաւ։ Այս և ուրիշ զրոյցներ հիմնաւո՞ր են թէ անհիմն, չեմ գիտեր. երբեք հետաքրքիր եղած չեմ ստուգել. իբրեւ վարչապետ պաշտօնի անցնելուս պէս պատրաստեցի Պետութեան և Եկեղեցւոյ բաժանումը որ պատկանած կուսակցութեանս ծրագրին գլխաւոր մէկ խնդիրն էր և աշխատեցայ, կարողութեանս չափով, հարթել այն ամենօրեայ միջադէպերը որոնք ֆրանսական Պետութեան անկարելի կ'ընէին Քոնքորտայի պայմանները համբերել կաթոլիկ Եկեղեցւոյ հետ, մինչ կաթոլիկ Եկեղեցին ամէն ջանք ի գործ կը դնէր ընկճելու զանոնք։ Ճշմարիտ է թէ Պապը տեղեկացաւ երբ Ֆրանսայի եպիսկոպոսները բաժանման օրէնքին վրայ խորհրդակցելու համար գումարուած ժողովին մէջ, իր կարծեաց հետ խոստով համաձայնող որոշում մը առին, «իբրեւ Ֆրանսայի քահանայապետ»։ Բացասութեան այս ձեւը, զոր Պիոս Ժ. կը յիշէր իր ամէն խօսքերուն մէջ, թշնամական տրամադրութիւն մը կը ցուցնէր Ֆրանսայի դէմ, և Վատիկանի կարտինալներն ալ զանազան միջոցներով այժմ սատին այդ տրամադրութեան։

Պապին՝ իր անյողդողդ բնաւորութեան հետեւանքով բռնած ընթացքն ալ պատճառ կրնայ նկատուիլ, բայց այսպիսի մեծ խնդրի մը համար, շատ փոքր պատճառ է այդ։ Արդարեւ կարտինալ Սարթօ համեստ մարդ մը չէր և անկէց ի վեր ալ այդպիսի բան մը չնկատուեցաւ Պիոս Ժ.ի վրայ։ Ասոնց մանրամասնութեան մտնելու, կարելի է ըսել թէ նշանաւոր Պապի մը յատկանիշը չունի։ Իբրեւ պարզ քահանայ մը, աւելի իր բարքը գովելի է, քան իր գրութիւնները, աւելի իր առաքինութիւնները քան թէ իր հմտութիւնը։

Ես այնպէս կը կարծեմ թէ Պիոս Ժ. կը յուսար իր մերժումներովը եթէ ոչ վճռական յաջողութիւն մը ձեռք բերել, գէթ հաւատացեալներուն խմբովին բողոքել տալ օրէնքին դէմ, որով ֆրանսական Խորհրդարանն ալ ստիպուէր փոխացում տալ հանրային կարծիքին։ Հաւանական է այս և սաստ անդ յառաջ եկած անմիջական շարժումներն ալ թերեւս ասոր հետեւանքն են։ Այո՛, Պապը սխալեցաւ Ֆրանսայի մէջ իր հաւատացեալներուն բարեպաշտական եռանդին, անոնց կուսակցութեան վրայ ունեցած ազդեցութեան մէջ։ Մեծ հաւատք ունէր Ֆրանսայէն Հռոմ գացող ուխտաւորներուն կրօնային եռանդին վրայ և ասկէ մեծ գաղափար մը կազմած էր ֆրանսացւոց բարեպաշտութեան վրայ։ Բայց անկէ ի վեր կրօնի անտարբերութեան մասին ամէն կողմէ տեսնուած յաճախադէպ ապացոյցները յուսախաբ ըրին զինքը։ Եթէ անուղղակի կերպով Ֆրանսայի կաթոլիկներուն թիւը ճշդէր, և միանգամայն փորձէր անոնց կրօնային եռանդը, պիտի համոզուէր ձեռք բերուելիք արդիւնքին վրայ, զի շուտով պիտի տեսնէր որ Ֆրանսայի կաթոլիկները, որ մկրտութեան արձանագրութեանց մէջ թուով թէեւ 35-36 միլիոն նշանակուած են, բայց ի՛րենց ներքին մարդուն քննութեան ձեռնարկուած ատեն այդ թիւը 5 կամ 6 կամ 7 միլիոնի պիտի իջնէ։ Բայց վերջապէս այդ ալ բարձր թիւ մըն է։

Պապը հակառակ այս անակնկալ անյաջողութեան, անխախտ կը մնայ դեռ իր այն ընթացքին մէջ զոր ցուցուց առաջին օրէն։ Ո՛չ խօսքով, ո՛չ շարժմամբ և ոչ իսկ լռութեամբ կը հասկցնէ իր այս ընթացքէն չեղելու տրամադրութիւնը։

Պիոս Ժ. իր պաշտօնին, և պաշտպանութիւնը իրեն վստահուած հիմնական վարդապետութեան գիտակցութեամբը կը գործէ։ Իր անհաշտելիութիւնը մարդու մը անհաշտելիութիւնը չէ, այլ վարդապետութեան մը անհաշտելիութիւնն է, և այդ մարդուն ներուած չէ այլափոխել կամ դադրեցնել այդ վարդապետութիւնը։ Պիոս Ժ.ի պարտաւորութիւնն ու պատիւը կը պահանջէին որ իր պապական աթոռին բարձրութենէն ծանուցանէ այդ վարդապետութիւնը, եթէ չուզեր որ կաթոլիկ կրօնութեան նկատմամբ պարտազանց համարուի։

Խորին ուշադրութեան առնելիք կէտ մըն է ասիկա։

(Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ)

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Կը ծանուցուի թէ Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Դիթթօնի մօտերս պիտի տեսակցի Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Պառոն Էրէնթալի հետ։ Այդ բանը շատ տրամաբանական է և արդէն կը գուշակուէր այն օրէն ի վեր երբ Պառոն Էրէնթալ, Կոլուխովսքի կոմսին յաջորդելով, խիստ սիրալիր հեռագիր մը ուղղեց Պ. Դիթթօնիի։ Արդարեւ անհրաժեշտ է որ Վիեննայի ու Հռոմի միջեւ գոյութիւն ունեցող թիւրիմացութիւնը, յաճախ կը վնասէ երկու երկիրներուն բարւոք յարաբերութեանց, անհետանայ։ Պ. Դիթթօնիի կողմէ Իտալիոյ Երեսփ. Ժողովին և Պառոն Էրէնթալի կողմէ ալ աւստրիական պատուիրակութեան մէջ արտասանուած ճառերը ցոյց տուին թէ երկու կառավարութիւնները խիստ հաշտարար տրամադրութիւններ ունին և անկեղծօրէն փափաքող են կարգադրելու բոլոր այն խնդիրները որոնք, իրաց ներկայ վիճակին մէջ, անհաճոյ զգացումներ առաջ կը բերեն երկու երկիրներուն միջեւ։ Իրաւ է որ ասկէ առաջ Պ. Դիթթօնի քանիցս տեսակցեցաւ Կոլուխովսքի կոմսին հետ, և թէ, կարծիքներու կատարեալ փոխանակութեան մը հակառակ, Աւստրիոյ և Իտալիոյ յարաբերութեանց սիրալիր հանգամանքը շատ չշեշտուեցաւ, բայց անկէ ի վեր ի՛րը փոխուած են և Գերմանիա, որ իր բոլոր ազդեցութեամբը կը տիրապետէ Երեսփ. Ժողովին վրայ, Հռոմի ու Վիեննայի մէջ գործեց՝ տեսակցութեան մը ձեռնարկում մը առաջ բերելու համար։ Պ. Ֆոն Չիրչքիի կրկին ուղեւորութիւնը, այդ տեսակէտով, լաւագոյն արդիւնքը ունեցաւ և Պ. Դիթթօնիի ու Պառոն Էրէնթալի միջեւ տեսակցութիւն մը կրնայ մեծապէս նպաստել խնդիրներու կարգադրութեանը։ Այդ հանդիպումին մինչեւ մէկ աստիճան ցուցադրականութեան հանգամանք մը տալու պարագան այն է թէ Աւստրիոյ և Իտալիոյ միջեւ անմիջական կարգադրութեան կարօտ խնդիրներ կան։ Ինչ որ ալ ըլլայ, Պ. Դիթթօնիի ու Պառոն Էրէնթալի միջեւ տեսակցութիւն մը լաւ ընդունելութիւն մը պիտի գտնէ քաղաքական շրջանակներուն մէջ, վասն զի երաշխաւորութիւն մըն է որ առ այժմ ամէն վէճ պիտի կարգադրուի Աւստրիոյ և Իտալիոյ միջեւ։

(Էնտէ. Պէլժ)

ՖՐԱՆՍԱ

Ֆրանսայի եպիսկոպոսներուն ամբողջական երրորդ գումարումը յունուար 15ին տեղի պիտի ունենայ և օրական երկու նիստ պիտի կատարուի Ռիշառ, Քուլիէ և Լըքօ կարտինալներուն նախագահութեամբ։ Ռիշառ կարտինալը, այդ երկուքին և ուրիշ մէկ քանի եկեղեցականներու թախանձանքին տեղի տալով, փութացուց գումարման թուականը, որ նախապէս յունուար 22ին համար որոշուած էր։

—Իտալական թերթ մը կ'ըսէ թէ մօտերս բոլոր կարտինալները Հռոմի մէջ պիտի գումարուին՝ Ֆրանսայի կաթոլիկ տագնապին դէմ մաքառելու միջոցները ուսումնասիրելու համար։

—Յառաջիկայ շաբթու ոստիկանական պարզ դատարաններու պիտի ներկայանան այն քահանաները որոնց մասին ոստիկանական տեղեկագիր պատրաստուած է թէ պատարագ մատուցած են, առանց նախապէս զեկոյց ընելու։

—Նախարարապետ ու ներքին գործոց նախարար Պ. Քլէմանսօ, նկատելով որ բաղդախաղի ակումբները կ'աւելնան, իբրեւ առաջին միջոց՝ որոշեց արտաքսել վերջերս հաստատուած նոյն կարգի ակումբներու գլուխը գտնուող օտարականները։ Ոստիկանութիւնը, ըստ այսմ, վտարման հրամանագիրներ պատրաստեց տասներու — տասներք հոգիի դէմ ամէնքն ալ սպանիական հպատակ։

—Պատուոյ Լէգէոնի մեծ դիւանապետը վերջապէս ընդունեց որ Պատուոյ Լէգէոնի ասպետութեան աստիճանը տրուի Տիկին Սառա Պէրնարի։

—Թարանթէզի եպիսկոպոսը Հռոմէն զեկոյց մը ստացաւ, որով բոլորովին կը մերժուի նոյն եկեղեցականին կողմէ հաստատուած թեմական ընկերակցութիւնը՝ կղերականներու ապրուստը ապահովելու նպատակով։ Վերոգրեալ եպիսկոպոսը, Պապին հրամանին համակերպելով, պիտի լուծէ այդ ընկերակցութիւնը։

—Կ'ըսուի թէ Ֆրանսայի կառավարութիւնը սկզբունքով որոշած է լուծել և ցրուել այրերու այն կրօնական միաբանութիւնները որոնք հրամանագրով մը ճանչցուած են իբրեւ հանրօգուտ մարմիններ։ Սիւլփիսեանները, Լազարեանները և օտար երկիրներու մէջ աշխատող կրօնաւորները՝ լուծուելիք ու ցրուելիք այդ միաբանութեանց մէջ կը գտնուին։

ՃԱՊՈՆ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Գալիֆորնիոյ մէջ հակաճաբոնական շարժումը կ'աւելնայ և հաւանական է որ ճաբոնցիները վտարուին Օքլանտի վարժարաններէն։ Մ. Նահանգաց Խորհրդարանին մէջ Գալիֆորնիոյ ներկայացուցիչները պիտի հարկադրուին խօսիլ՝ ճաբոնական գործաւորներու վտարման մասին ձեռք առնուելիք միջոցներուն վրայ։ Սան-Ֆրանչիսքոյի լրագիրները նպաստաւոր կերպով չեն խօսիր Րուզվէլթ նախագահին պատգամին այն պարունակութեանը մասին, որով Գալիֆորնիոյ մէջ ճաբոնցիները պաշտպանելու քաղաքականութիւն մը կը յառաջադրուի։

—Թայմզ նամակ մը կը հրատարակէ Սան-Ֆրանչիսքոյի իր թղթակցէն, որ կը բացատրէ թէ ինչպէս վարժարաններու խնդիրը ո՛չ միայն Գալիֆորնիոյ, այլ Խաղաղականի միւս մասերուն մէջ ալ ճաբոնցիներուն դէմ տիրող թշնամական զգացմանց արտայայտութիւնն է, ինչ որ արդիւնք է ճաբոնցիներուն յաջողութեանը մարդկային գործունէութեան բոլոր ճիւղերուն մէջ, ինչպէս նաեւ անոնց յատկութիւններուն, որոնցմով Ամերիկացիներէն գերակշռել կը հանդիսանան նոյն իսկ անոնց երկրին մէջ։

—Մանիլայի մէջ (Փիլիպպեանները) բուռն հակակրութիւն մը կայ ճաբոնական գործաւորներուն դէմ։ Գործարանէ մը ճաբոնցի քսան գործաւորներ ճամբուեցան։

ԶԱՆԱԶԱՆՔ

ՄԱՐԴՈՒՆ ՆԱԽԱՀԱՅՐԵՐԸ.—Նէպրասքայի (Հիւսիսային Ամերիկա) համալսարանին ուսուցիչ բրոֆէսէօր Պարպուր և ուրիշ գիտուններ, որոնք Օմահայի մօտ գտնուած մարդկային նախապատմական աճիւնները քննած էին, խիստ շահեկան եզրակացութիւններու յանգեցան։ Ոսկորները և ուրիշ տեսակ մնացորդներ գտնուեցան կրային բլուրի մը տակ՝ ծովային ծագումով։ Հաստատուեցաւ թէ ատոնք ջուրերուն միջոցաւ հոն փոխադրուած էին բլուրը տակաւին չկազմուած։ Գիտունները ասկէ հետեւցուցին թէ Հիւսիսային Ամերիկայի մէջ մինչեւ հիմա գտնուած մարդկային աճիւններուն ամէնէն հիններն են։ Միանգամայն սա եզրակացութեան յանգեցան թէ ամերիկեան նախնական մարդը եւրոպական նախնական մարդուն պէս միեւնոյն թուականին կը վերաբերի։

ԹԱԳՈՒՀԻՆ ՄԵԾ ՊԱՐԳԵՒԸ.—Նիւրէնպէրկի (Գերմանիա) արուեստահանդէսին վիճակահանութեան մեծ պարգեւը շահեցաւ Սանսէլբասթորէն գիւղացի մը, որ սակայն չպահանջեց զայն, սա պարզ պատճառով որ վիճակահանութենէն քիչ ետքը մեռած էր։ Տոմսը գտնելու համար եղած բոլոր ճիգերը ապարդիւն մնացին։ Իմացուեցաւ թէ այդ գիւղացին, որ մարդու վստահութիւն չէր ըներ, իր լաթերուն մէջ կարած էր տոմսը և այնպէս թաղուած։ Ժառանգորդները պահանջեցին գերեզմանէն հանել զայն, տոմսը գտնելու համար։

ԵՐՋԱՆԻԿ ԱՆԱՍՈՒՆՆԵՐ.—Լիզպոնայի մէջ տեղի ունեցաւ Մէնտէլի վիճակահանութիւնը, որուն մեծ պարգեւն է մէկ միլիոն ֆր.։ Այդ պարգեւը շահեցան Իվօրա անկելանոցին պատսպարեալները, որոնք, հազար հոգի, համագործակցութեամբ գնած էին տոմսը։ Այդ հազար հոգիին բաժնուեցաւ մէկ միլիոն ֆր.՝ իւրաքանչիւրին հազար ֆր.։ Հիմա անկելանոցը պարապ է։ Պատսպարեալները, մեկնելէ առաջ, հրաժեշտի սեղանով մը տօնեցին իրենց երջանկութիւնը։

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴՐՈՒԱԾ ԱՂՋԻԿ ՄԸ.—Միս Մայրիէմ Լատեէնա, խարտեաշագեղ մը, քսանմէկ տարեկան, վերջերս մեծ յուզում առաջ բերաւ Նիւ-Եորքի սակարանին մէջ։ Անցեալ օր, կէսօրէն առաջ, գեղատի աղջիկը, վայելչօրէն, բայց պարզ կերպով հագուած, ձեռքը պայուսակով մը գնաց այն մայթին վրայ որ լեցուած էր սեղանաւորներով, սակարանի գործակալներով եւլն։ Իւրաքանչիւր խումբի մօտ երթալով հասկցուց թէ գեղեցիկ ձայն մը ունէր, սակայն երաժշտական ուսումը կատարելագործելու միջոցներէն զրկուած էր, և թէ հաստատապէս մտադրած ըլլալով դերասանուհի ըլլալ, որոշած էր ինքզինքը վիճակահանութեան դնել, այդ նպաստի տոմսը ներկայացուց հետեւեալ պարունակութեամբ.

«Օգնելու համար միս Լատեէնայի, որպէս զի կատարելագործէ երաժշտական ուսումը, կը խոստանամ . . . տարին գումար մը հատուցանել։ Եթէ այս տոմսը շահի, և եթէ երկու կողմը համաձայնին, ամուսնութեան խնդիրը կարելի պիտի ըլլայ նկատողութեան առնել։»

Մեծ սեղանաւորներ, խնդիրը զուարճալի գտնելով, յաջողեցան բազմաթիւ տոմս վաճառել։ Գնողները սակայն չէին գիտեր թէ ո՛րքան գումար պիտի վճարէին, վասն զի տոմսին թիւին համեմատ պիտի ըլլար և այդ թիւը յետոյ պիտի նշանակուէր։ Սակարանի անդամներէն մէկը որ 210 թիւ տոմսը ունէր, նոյնքան տոլար վճարեց, սակայն յայտնի չէ թէ այդ վիճակահանութիւնը ամուսնութեամբ պիտի վերջանա՞յ թէ ոչ։

ԿԱՏՈՒՆ ԵՓՈՂ.—Շոմոնի մօտ (Ֆրանսա) գտնուեցաւ Ռոզալիա Մէնֆար անունով 83 տարեկան կնոջ մը դիակը, որ ութ օրէ ի վեր անհետացած էր։ Խեղճը իր խոհանոցին մէջ մեռած էր այն միջոցին երբ իր կատուն եփելու կը պատրաստէր։ Բնակարանին մէջ նողկալի աղտոտութիւն կը տիրէր։ Երեք հազար հարիւր ֆր.ի գումար մը գտնուեցաւ՝ արժեթուղթ, պանքնոթ եւայլն։ Այդ կինը ժառանգորդ չունենալով, նոյն գումարը կը պատկանի Ֆրանսայի պետական գանձին։

ՆՈՐ «ՄԱՉԻՉ» ՄԸ.—«ՔԻՔԻՆԿ».—Բարիզէն կը գրեն.— «Մինչ այս պահուս ամենուրեք Մաչիչը կ'երգեն կը նուագեն ու կը պարեն, իր յաջորդը՝ բօնֆիւնակը արդէն իսկ կորսնցուց իր այժմէութիւնը և այժմ կարգը եկած է նոր պարին որուն անունն է «Քիքինկ», զոր ամենուրեք մեծ խանդավառութեամբ կ'երգեն ու կը պարեն։ Այս նոր երգ-պարին ալ հեղինակն է դարձեալ Պօրէլ Քլէրք, բաղդաւոր երգահանը՝ որուն կը պարտի քաղաքակիրթ աշխարհը Մաչիչէն զգացած զուարթութիւնն ու խանդը։»

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ Պետական Խորհուրդին նախնական դատարանին օգնականներէն Մէհմէտ Րիւշտի պէյի։ Սանիյէի աստիճան՝ Լա Հէյի օսմ. դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Վէֆիզլիս էֆ.ի։

ՊԱՇՏՕՆ.—Քաղաքապետութեան Խորհուրդին անդամ անուանուեցաւ նոյն պաշտօնատան հաշուակալութեան միւմէյիզներէն Համտի պէյ։

—Էրզրումի նահանգին Րէֆահիէ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Բէսքիմ գաւառակին գայմագամ Մահմուտ Նէտիմ պէյ, որուն յաջորդեց Րէֆահիէի գայմագամ Զիւլֆիգար էֆ.։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Վանայ կուսակալ Ալի պէյի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԱՅՍ. ՀՈԳԱԾՈՒԹԻՒՆ.— Վեհ. Սուլթանը իմանալով որ Կայս. մասնաւոր թիկնապահ և հեծելազօրքերու ֆերիգ Մէհմէտ փաշա մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ է, քաղցրահաճեցաւ սենեկապետ Րիզա պէյը զրկելով անոր առողջութիւնը հարցնել տալ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Ռուսիոյ ու Յունաստանի դեսպանները, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին և արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ԻՏԱԼԻՈՅ թագուհիին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, երէկ բոլոր դեսպանատանց պահականոցները և իտալական շոգենաւերը դրօշներով զարդարուած էին։

ՊԱՂՏԱՏԻ մէջ կրթական Տնօրէնի պաշտօն մը պիտի հաստատուի, Մուսուլի և Պասրայի կրթական գործերն ալ վարելու պայմանով։ Մինչեւ հիմա այդ նահանգներուն Իտատիէ վարժարաններուն Տնօրէնները և կրթական յանձնաժողովներու նախագահները կը վարէին այդ պաշտօնը։

ՄԱՀԼՈՒԼ ՀՈՂԵՐԸ.— Զէննէտա պաշտօնաթերթը նկատելով որ մէկ քանի նահանգաց մէջ գիւղերու ժողովուրդները մահլուլ մնացած հողերու համար սեփականութեան իրաւունք կը պահանջեն առանց կալուածագրի, յարմար դատեց որ, այդ կարգի պարագաներու տեղի չտալու համար, նահանգներու Տէֆթէրխանէի պաշտօնեաներէն և Իտարէի ու թաղապետական ժողովներու անդամներէն յանձնաժողովներ կազմելով, հողերը չափեն և անոնց տէրերուն կալուածագիր տան, այդ առթիւ ծախսուելիք գումարն ալ իբրեւ թուղթի արժէքը առնուելիք դրամներէն հոգացուի։

ՀՐՁԻԳՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ.—Բերայի կառավարիչ Վսեմ. Համտի պէյ, ինչպէս ծանուցուեցաւ, իր աշխուժ հսկողութեամբը յաջողեցաւ երեւան հանել հրձիգներու խումբը, որոնց նկատմամբ մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդեցինք։ Ն. Վսեմութիւնը առաջ կը տանի քննութիւնները և այս անգամ ալ ձերբակալել տուաւ հրձիգութեան ոճիրներուն գործօն հեղինակ եղող Միլլերի մարդերէն մէկ քանին։ Ասոնց մէկ քանին Գալաթիոյ Խարաճճը փողոցին մէջ երկու տարի առաջ այրած նպարավաճառի խանութը և Գասըմփաշայի մէջ ուրիշ տուն մը այրելով, ապահովագրական Ընկերութիւններէն դրամները առած էին, ինչ որ հաստատուած է։ Հրձիգներու այդ խումբին անդամներէն մէկ քանին տակաւին երեւան հանուած չըլլալով, անոնց մասին խուզարկութիւն կը կատարուի։ Իգտամ կ'ըսէ թէ ատոնցմէ Օննիկ Ֆէրահ, որ հիմա բանտարկուած է, նախապէս ապահովագրական Լա Ֆոնսիէռ Ընկերութեան մէջ կը պաշտօնավարէր. այդ միջոցին նոյն Ընկերութենէն բաւական դրամ զեղծած ըլլալով վտարուած էր։ Իգտամ կը յարէ թէ այդքան մեծ անցեալ ունեցող մարդ մը, յետոյ ուրիշ Ընկերութեան մը մէջ պաշտօնի կոչուելով, տուներ այրելու ոճրագործութեան մը գործիք եղած է։ Լա Թիւրքի, յայտարարելէ յետոյ թէ ապահովագրական օտար ընկերութիւնները պէտք չէ որ պարկեշտութեան մասին անվստահելի պաշտօնեաներ ու միջնորդներ գործածեն, կը յարէ.— «Այդ մասին, լոկ անկողմնակալութեան նպատակով, ուզեցինք գիտնալ ապահովագրական Ընկերութեանց Տնօրէններուն ու գործակալներուն կարծիքը և զգացումները։ Գլխաւորաբար դիմեցինք այն Ընկերութեանց որոնց պատկանող պաշտօնեաներ կան հրձիգներու խումբին մէջ։ Առ այժմ չենք ուզեր ատոնց անունները յայտնել. միայն կը բաւականանանք ըսելով որ այդ ձեռնարկին արդիւնքը տարօրինակ է և ուշագրաւ, վասն զի այդ Ընկերութիւններէն գրեթէ առաջուընէ պատրաստուած պատասխան մը ստացանք, ինչ որ շատ զարմանալի է։ Ահաւասիկ մեր հարցումներն ու պատասխանները.

«Հրձիգներու խումբին մէջ ձեր Ընկերութեան պատկանող այս ինչ պաշտօնեան ալ կայ. անոր մասին ի՞նչ է ձեր կարծիքը»։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՏՆՕՐԷՆԸ կամ գործակալը.— Արդարեւ յիշուած այդ պաշտօնեան տարիներէ ի վեր մեր Ընկերութեան կը պատկանի, բայց մինչեւ հիմա իր պարտականութեանը մէջ չէ թերացած և ապօրէն ընթացք մըն ալ չէ ունեցած։ Այդ պաշտօնեան մինչեւ հիմա պէտք եղածին պէս կատարած է իր պարտականութիւնը։

«Դիտել տուինք թէ ոստիկանութեան կողմէ կատարուած մանրազնին քննութեամբ հաստատուած է որ այդ պաշտօնեան հրձիգութեան գործին մասնակից է։ Ընկերութեան Տնօրէնը կամ գործակալը սա պէս պատասխանեց.

«Այդ պարագան մեզի չի վերաբերիր։ Ոճրագործական դէպքերը մեր Ընկերութեանց հետ առնչութիւն մը չունին։»

«Այս պատասխանէն կը հետեւի թէ ապահովագրական ընկերութիւնները ինքզինքնին իբրեւ անմասնակից ու անտարբեր ցոյց կուտան հրձիգներու կարեւոր խնդրոյն։ Այդ Ընկերութիւնները ամէնէն աւելի իրենց շահերը կը մտածեն և իրենց պաշտօնեաներուն՝ հանրութեան վնասող արարքներուն հանդէպ անտարբերութիւն ցոյց կուտան։ Անշուշտ դատարանը իբրեւ ներելի պիտի չնկատէ ատոնց այդ անտարբերութիւնը։ Պէտք է յարենք թէ պատուաւոր և լուրջ Ընկերութեանց Տնօրէններուն և գործակալներուն կարծիքը բոլորովին տարբեր է։ Ատոնք կը յայտարարեն թէ բացարձակապէս անպատշաճ է վիճակը անծանօթ մարդեր գործածել ապահովագրական Ընկերութեանց մէջ, նաեւ զգացեր են որ մէկ քանի ընկերութեանց պաշտօնեաներ խումբ մը կազմած են հրձիգութեան համար, սակայն մինչեւ հիմա չեն կրցած գտնել հեղինակները, և թէ մեծապէս պիտի աշխատին որ իրենց ընկերութեանց մէջ անբարոյական ու անպատիւ մարդիկ չգործածեն։ Մեր կարծիքը այն է որ ապահովագրական այն ընկերութիւնները որոնք իրենց պատիւը, վարկը ու համբաւը անաղարտ պահել կ'ուզեն, պէտք է որ դատ բանան հրձիգներէն անոնց դէմ որոնք իրենց ընկերութեանց կը պատկանին։ Ընկերութեանց այդ խոհական ընթացքը շատ լաւ արդիւնք պիտի ունենայ, վասն զի թէ՛ յանցաւորները և թէ անմեղները երեւան պիտի ելլեն և թէ ընկերութեանց մասին ընդհանուրին ունեցած աննպաստ կարծիքը պիտի անհետանայ։ Յուսալի է որ ընկերութիւնները ժամ առաջ նկատողութեան առնեն այս կարեւոր խնդիրը»։

ԱԾՈՒԽԻ ՀԱՆՔԵՐ.— Զէննէտա պաշտօնաթերթը նկատելով որ ձմեռուան հետեւանքով Էրզրումի նահանգին մէջ փայտի և ածուխի նուազութիւն կը զգացուի, որոշեց որ Էրզրումի քաղաքէն հինգ ժամ հեռուն գտնուած և վերջերս երեւան հանուած ածուխի հանքերը Պետութեան կողմէ շահագործուին և ձմեռուան պէտքերը հոգացուին. նաեւ տեղական ձեռնարկներուն արտօնութիւն տրուի՝ նոր հանքեր բանալու համար, և սակայն այդ յանձնումը մինչեւ հիմա չկատարուի։

ԿԱՅՍ. ԴՐՆԱՀԱՏՈՒՄ. — Ինչպէս կ'երեւայ Պաշտօնականներէն, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան շնորհել Վանայ նոր կուսակալ Վսեմ. Ալի պէյի։ Ն. Վսեմութիւնը պետական կարող ու ձեռնհաս պաշտօնատարներէն ըլլալով, Կայս. այդ բարձր վարձատրութիւնը բերկրաբեր է, որուն համար կը փութանք շնորհաւորել Վսեմ. Ալի պէյը։

ՀԻՋԱԶԻՆ առողջապահական վարչութեան հասած հեռագիրներու նայելով, հոն ժամանած բոլոր ուխտաւորներուն առողջապահական վիճակը գոհացուցիչ է։

ԴԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպանը և դեսպանուհին, երէկ գիշեր, սեղան մը տուին ի պատիւ Ամերիկայի դեսպանին։ Ներկայ գտնուեցան նաեւ Պելճիքայի ու Ռումանիոյ դեսպանները, հոլանտական դեսպանատան գործակատարը, Օսմ. Պանքային ընդհանուր Տնօրէնը և միւս դեսպանատանց զինուորական կցորդները և պաշտօնեաներէ ոմանք։ Սեղանէն ետքը երեկոյթ մը տրուեցաւ, որուն ներկայ գտնուեցան Ռուսիոյ, Իտալիոյ, Աւստրիոյ, Պարսկաստանի, Շուէտի և Յունաստանի դեսպանները և ուրիշ հրաւիրեալներ։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպանը, այս իրիկուն, սեղան մը պիտի տայ ի պատիւ Ֆրանսայի դեսպանին։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ. — Թէրի նաւագործարաններուն մէջ Օսմ. Կառավարութեան հաշւոյն շինուող չորս Թորփիլահալածներէն մէկը ծովը իջեցուած է։

ԻՏԱԼԻՈՅ դեսպանը ու դեսպանուհին, առջի գիշերը, սեղան մը տուին, որուն ներկայ գտնուեցան դեսպանատան պաշտօնեաները և պահականաւին հրամանատարն ու սպաները։

ԾԽԱԽՈՏՆԵՐԸ. — Իտալական շոգենաւ մը, դեկտ. 21ին, Քաւալայէն տասը թօնօ ծխախոտ բեռցեր է Իտալիա տանելու համար։ Այդ քանակութիւնը առաջին մասը կը կազմէ Իտալիոյ Ռէժիին կողմէ Քաւալայէն գնուած ծխախոտներուն։

ՊԱՐՈՆ ՊՈՏՄԱՆ, Գերմանիոյ դեսպանատան խորհրդականը, որ ամիսէ մը ի վեր արձակուրդով Պերլին կը գտնուէր, երէկ Կ. Պոլիս վերադարձաւ։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ դեկտ. 25ին քաղաքին մէջ ժանտախտէ մէկ դէպք պատահեր է։ Իսմաիլիայի մէջ դեկտ. 24ին մէկ դէպք պատահեր է։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷԻ Ղալաթիոյ, Պոլսոյ ու Բերայի ճիւղերը գոց պիտի մնան երկուշաբթի 1/14 յունուար և շաբաթ 6/19 յունուար։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ու Թղթատարական վերատեսչութիւնը նկատելով որ օսմ. նահանգներուն գրեթէ ամէն կողմերը ձիւնը առատ է, որով Թղթատարներու առաջումը կը յապաղի, ծանոյց պատկանեալ պաշտօնեաներուն որ ամէն միջոց ձեռք առնեն՝ յապաղմանց տեղի չտալու համար։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔ. — Զէնիտա պաշտօնարանը ծանոյց ամէն կողմ որ մարդահամարի տումարներու մէջ չարձանագրուած ոչ-իսլամ անհատներէ առնուելիք տուգանքը, մէկ տարուան զինուորական տուրքի համեմատութեամբ, չգանձուի և ատոր համար մէկ տարի պայմանաժամ սահմանուի. իսկ անոնց համար որոնք իրենց ծնողքը օտար երկիրներ գտնուած ատեն ծնած ըլլալով այս անգամ մարդահամարի տումարներուն մէջ պիտի արձանագրուին, իրենց ծննդեան Թուականէն սկսեալ զինուորական տուրքերը պիտի գանձուին, իսկ տուգանք պիտի չառնուի։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ լրագիրները կ'ըսեն թէ բուրգերուն շուրջը ամերիկեան ձեւով օթէլներ կառուցանելու համար արտօնութիւն տրուած է։

ՀՐԴԵՀ. — Երէկ գիշեր ժամ 1 ու կէսին գիպուածով հրդեհ ծագեցաւ Սարըեար, Պամիա Թարլասը, սալէպճի Սալիհի բնակած փայտաշէն տունէն։ Թէեւ անմիջական օգնութիւններ հասան, սակայն շէնքերը խիտ առ խիտ ըլլալով ընդամէնը հինգ տուներ այրեցան։ Այդ հրդեհը սխալմամբ իբրեւ Ռումէլի Հիսարի մէջ պատահած իմաց տուին գիշերապահները։

—Օրթագիւղի մէջ առջի գիշերը պատահած հրդեհը առաջ եկած էր քարիւղի լամպարին գիպուածով շրջելէն։

—Քաւալայի մէջ կիրակի գիշեր Մայէր և Ընկերութեան ծխախոտի մթերանոցներէն հրդեհ ծագելով բոլոր շէնքերը այրեր են։ Եղած վնասը տակաւին յայտնի չէ, սակայն ապահովագրական ընկերութեանց մէկը 3000 ոսկի վնասուած է և ուրիշ մըն ալ 40,000 ֆր.։ Այդ ընկերութեանց մէկին գործակալը մթերանոցներուն տէրը՝ Պ. Մայէրն է։ Կին մը բոցերուն մէջ այրած է։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Ֆլորինա գաւառակին մէջ Կայս. զինուորները ձերբակալեր են ինը պուլկար աւազակներ, որոնց պետը մեռեալ ձեռք անցուեր է։

ՇԱՄՖՈՐԻ ՄԷԿ ԱՍԱՑԸ. — Մեծ երգիծաբան մը, և պէտք է ըսել, Ֆրանսայի ամէնէն մեծ երգիծաբանը, Շամֆօր, ըսած է տեղ մը.— «Մարդ ամէնէն աւելի կորսուած պէտք է նկատէ այն օրը ուր չէ խնդացած»։ Եթէ սակայն Շամֆօռ անգամ մը այցելած ըլլար Ղալաթիա, Թիրինկ վաճառատունը, այն ատեն պիտի ըսէր ապահովաբար թէ՝ «Մարդ ամէնէն աւելի կորսնցուցած պէտք է նկատէ այն օրը ուր զգեստեղէնի վերաբերող ո և է բան՝ ուսնոց, հագուստ, ժաքէթ, բալթօ, գլխարկ, ճամբորդութեան պիտոյք՝ չի գներ այս մեծ վաճառատունէն, — Թիրինկէն, — ուր գեղեցիկ ճաշակն ու աժանութիւնը կը մրցին իրարու հետ։»

12—12

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌՈՒՄԱՆԱՀԱՅՈՑ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ
ՊՈՒՔՐԷՇԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ

Պուքրէշի ցուցահանդէսին մէջ Ռումանահայոց մասնակցութեան և արժանացած գնահատման մասին հետեւեալ հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ թղթակից մը.—

Արդէն ժամանակին գրուեցաւ թէ Ռումանիոյ Կարոլ Թագաւորին գահակալութեան 40ամեայ տարեդարձին առթիւ ազգային փառաւոր Ցուցահանդէս մը կազմակերպուեցաւ՝ Ռումանիոյ ամէն ասպարէզներու վրայ 40 տարիներու միջոցին ըրած յառաջդիմութիւնը ցոյց տալու համար։ Ցուցահանդէսի կազմակերպութեան հոգը յանձնուեցաւ ընդհանուր պատուիրակ Տքթ. Իսթրաթիի։ Ռումէն կառավարութիւնը հրաւէր կարդաց բոլոր ազգերուն և համայնքներուն՝ այս ցուցահանդէսին մասնակցելու համար։ Այսպիսի հրաւէր մըն ալ եկաւ Հայ եկեղեցւոյն, որուն ներկայացուցիչ ընտրուեցաւ Ֆօքշանի Հայ եկեղեցւոյն Թաղ. Խորհուրդը կամ Հոգաբարձութիւնը, որ Ռումանիոյ բոլոր Հայ համայնքներուն հրաւէր ուղղեց՝ այս պատուաբեր հրաւէրին հետեւելով ցուցահանդէսին մասնակցելու։

Ֆօքշանի Հոգաբարձութեան ամենակարեւոր աջակիցն և օգնականն եղաւ Վսեմ. Գրիգոր Թեւ. Կոյլաւ ի Պօթուշան, հնագէտ և բարձր ուսման տէր բարձրաստիճան անձ մը, որ մեծ համբաւ ունի ամբողջ Ռումանիոյ մէջ և գրեթէ մինչ Ծերակոյտի անդամ է։ Առանց ծերակուտական Տէր Գրիգորի աջակցութեան, Հայ Եկեղեցւոյն Ռումէն ցուցահանդէսին մասնակցութիւնը բաղձալի արդիւնք չպիտի ունենար։ Տէր Գրիգոր ինք անձամբ, իբր հմուտ հնագէտ, Հայ եկեղեցիներէն ընտրեց բազմաթիւ անօթներ, իրեղէններ և զգեստներ, որոնք նախ Ֆօքշան փոխադրուեցան և ապա ի Պուքրէշ և զետեղուեցան Գուլա (Cula) կոչուած եռայարկ շէնքին երկրորդ յարկի սրահին մէջ, ուր Հայ մատուռ մը կառուցուեցաւ Հայ առաքելական Եկեղեցւոյ սովորութեանց համաձայն և այլ և այլ եկեղեցիներէն առնուած անօթները և իրեղէնները անոր մէջ տեղաւորուեցան։ Այս ամբողջ հոյակապ շէնքը յատկացուած էր միմիայն Ռումէն և Հայ Եկեղեցիներու ցուցադրութեանց։ Այս մատուռին մէջ զետեղուած անօթներն ու իրեղէնները առնուած էին գլխաւորաբար Պուքրէշի, Պօթուշանի և Ֆօքշանի Հայոց եկեղեցիներէն։ Ռումէն կառավարութիւնը բացառիկ պատիւ մը ըրաւ Հայ Եկեղեցւոյն, անոր առանձին յարկ մը յատկացնելով, մինչդեռ միւս կրօնական համայնքները բոլորը միասին ներկայացուցին իրենց մասնաւոր իրեղէնները։

Յուլիս 4ին բացուեցաւ հանդէսը Ռումէն Թագաւորին և Թագուհիոյն արքայական տան և բարձրաստիճան պետական անձանց ներկայութեամբ։ Ընդհանուր տեսուչ Տօքթ. Իսթրաթի գեղարուեստից պալատին մէջ բոլոր ցուցադրողներն և մասնաւորապէս ծերակուտական Վսեմ. Պ. Գրիգոր Կոյլաւը և Պ. Ֆերհաթեանը Կարոլ Թագաւորին ներկայացուց։ Ն. Վեհափառութիւնը ժպտելով հետեւեալ խօսքերն արտասանեց. «Ուրախ եմ լսելով որ իմ հայ հպատակներս Հայ Եկեղեցին իր արժանաւորութեամբ ցուցադրած են և կ'ըսուի թէ Հայոց ցուցադրութիւնը շատ գեղապատշաճ է։ Դուք ցուցադրած էք Հնութեան և Գեղարուեստից վերաբերեալ շատ մը առարկաներ. կ'իմացնեմ ձեզ թէ նոյն իսկ այսօր, կէսօրէն ետքը ժամ 4ին պիտի այցելեմ ձեր ցուցադրութիւնը»։ Եւ ճիշդ որոշեալ ժամուն, հակառակ տեղատարափ անձրեւին, Թագաւորն ու Թագուհին այցելեցին Հայ մատուռը։ Վսեմ. Կոյլաւ և Պ. Ֆերհաթեան ընդունեցին Նոյն Վեհափառութիւնը և պատշաճ բացատրութիւններ տուին ցուցադրեալ առարկաներու գործածման, հնութեան, արժէքի մասին եւայլն։ Արքայական ամոլը քանի մը անգամ այցելեց այնուհետեւ ցուցահանդէսը և շատ գոհ մնաց։ Գահաժառանգ իշխանը և իշխանուհին եւս այցելեցին Հայ Եկեղեցւոյ ցուցահանդէսը և հիացում յայտնեցին ցուցադրուած առարկաներու նկատմամբ։

Պուքրէշի քահանաներէն Տ. Յարութիւն Սարգիսեան մատուռին մէջ էր և կը բացատրէր առարկաներուն գործածութիւնը և տեղեկութիւններ կուտար Հայ Եկեղեցւոյ առաքելականութեան մասին։ Տ. Յարութիւն քահանայ իր պաշտօնը պատուաւորապէս կատարեց։ Տեղւոյն ազգ. վարժարանին ուսուցիչներէն մէկը եւս շատ աշխատած է գործին յաջողութեանը համար։ Ցուցահանդէսը փառաւոր հանդէսներով փակուեցաւ նոյ. 15ին և հայ եկեղեցիներու Հոգաբարձութիւնները պիտի վարձատրուին գնահատիչ յանձնաժողովի տուած վճռին համաձայն իրենց արժանաւոր ցուցադրութեանը համար։ Այս առթիւ Ֆօքշանի համայնքը խնդրեր է Ս. Պատրիարք Հօրմէն որ օրհնութեան կոնդակներ ղրկէ վերոյիշեալ Վսեմ. Դր. Թեւ. Կոյլաւի, Տ. Յարութիւն քահանայի և Պ. Ֆերհաթեանի։

◆

Տ. ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Տ. Մեսրոպ արքեպ.ի նուէրներու մասին գրեցինք երէկ։ Ինչպէս այժմ իրազեկ աղբիւրէ կը տեղեկանանք, Նորին Սրբազնութիւնը Ս. Պատրիարք Հօր պիտի ղրկէ իր եկեղեցական սպասներն ու իրեղէնները։ Այս անօթներէն և զգեստներէն ամէնէն թանկագինն է Եմփորոն մը որ ընտիր թաւիշէ շինուած և ոսկեհուռ ասեղնագործուած է և հազուագիւտ ու թանկագին զգեստ մըն է։ Տ. Մեսրոպ արքեպ.ին շաթալթագը կարմիր թաւիշէ է, որ ժամանակին Կիլիկիոյ Տ. Աբրահամ եպիսկոպոսին սեփականութիւնն էր և մեծ արժէք մը չունի։ Ամէնէն թանկագինն կտորներէն մէկն է բուն հնդիկ ոսկեթել կիրպասէ շինուած շուրջառը՝ բազպաններով համերձ։ Թէեւ բազպանները քիչ մը մաշած են, բայց հիւսուածքին ընտիր նիւթը մինչեւ այժմ ալ ոսկիի պէս կը փայլի։ Տ. Մեսրոպ արքեպիսկոպոսի ոսկի խաչը որուն մէջ կենաց Փայտի կտոր մըն ալ կայ, ունի իր հետաքրքրաշարժ պատմութիւնը։ Կիլիկիոյ Ներսէս կաթողիկոսը այս խաչը նուիրեց Գրիգոր Չղթայակիր մականուանեալ Պատրիարքին, որուն ձեռագիրը պահուած է մինչեւ այժմ խաչին մէջ։ Թէ իրաւցէ այս խաչին մէջ եղած ձեռագիրն ու ստորագրութիւնը Գրիգոր Պատրիարքինն են, կ'ապացուցուի նաեւ այն պարագայով, որ Երուսաղէմի Հայոց վանքին մէջ եղած Գրիգոր Պատրիարքին ձեռագիրն ալ յարանման է այս ձեռագրին։ Տ. Մեսրոպ արքեպիս. այս խաչը ամէնուրեք իր հետ կը շրջեցնէր և ըստ իր վկայութեան բազմաթիւ բժշկութիւններ եղած են, այնպէս որ այդ խաչը «Հրաշագործ» կոչումը կը կրէ։

Տ. Մեսրոպ արքեպ.ի նուէրներուն մէջ կը գտնուի նաեւ պղնձակուռ ձուլածոյ հիանալի պատկեր մը Ս. Աստուածածնի, որ Դիցիանոյի «Աստուածածնին» նման է և գործ բրիտանական արքայական նկարիչ և քանդակագործ Օկարսի։ Լուսասփիւռ սրբուհւոյ դէմք մը ունի Աստուածածինն և կուսական աստուածազգեաց վեհութիւն մը կայ անոր ամբողջ կեցուածքին մէջ։ Այս պղնձակերտ պատկերը Տ. Մեսրոպ արքեպ. ընծայ ստացած է Եգիպտոսի մէջ Էտուարտ Է. Թագաւորէն, որ այն ատեն Կալլէսի իշխանն էր։ Եգիպտոսի յոյն մետրապոլիտը որ նոյնպէս նման պարգեւ մը ստացած էր, ծախեց զայն 200 ոսկիի։

Այս բոլոր իրեղէնները Տ. Մեսրոպ արքեպսկ. նուիրած է, ինչպէս երէկ ծանուցինք, Հիւանդանոցի Նորակառոյց եկեղեցւոյն։ Շատ բարեպատեհ է այս նուիրատուութիւնը, որովհետեւ ի հնուց անտի կամ որքան մեզ յայտնի է, Տ. Սամփոնոս Աղանի արքեպիսկոպոսին օրերէն ի վեր փորձեր եղած են՝ ուխտագնացութեան յատուկ օր որոշելով Խաչահանգիստի սովորութիւն հաստատելու Ս. Փրկչի մատրան մէջ, և Օրմանեան Ս. Պատրիարքը ներկայ պատեհութեամբ կ'ուզէ այս հնաւանդ սովորութիւնը վերականգնել։

◆

Սանասարեան վարժարանի ինամակալութիւնը վաղը առաւօտ նիստ պիտի գումարէ Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանին մէջ։

—Երէկ, Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանին մէջ, Արմաշական նորընծայ սարկաւագներուն տրուած սեղանին մասնակցած են նաեւ Տ. Բաբգէն և Տ. Զաւէն Ծ. վրդ.ները, ինչպէս նաեւ Դպրեվանքին ներքին տեսուչ Տ. Մեսրոպ վրդ.։

—Ազգ. Պատրիարքարանի վարչական դիւանի պետ Բարթող էֆ. Թէլեան՝ որ անձնական տկարութեան պատճառաւ, և յարաբերական դիւանի պետ Կարապետ էֆ. Խաչատուրեան որ իր զաւկին մահուան հետեւանօք խորապէս ընկճուած ըլլալով, բացակայ կը գտնուէին իրենց պաշտօնատեղիէն, երէկուընէ սկսան Պատրիարքարան յաճախել։

—Պատրիարքարանի դիւանադպիրներէն Նշան էֆ. Փափազեան Կէյվէզոլու ուղեւորած է կարճատեւ արձակուրդով մը։

— Տ. Տիրայր վրդ.ի ծայրագունութեան աստիճանը պիտի տրուի Ծնունդի Ութօրէքէն ետք, Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյն մէջ, Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ։

— Ատապազարէն Յովհ. էֆ. Ալեքսանեան՝ իր վերջերս թարգմանած Վակների Պարզ կեանքը գործէն 50 օրինակ Տ. Ղեւոնդ վրդ. Դուրեանի տրամադրութեան ներքեւ դրած ըլլալով՝ իբր նուէր տրուելու համար դպրոցականներու, Գատըգիւղի քարոզիչը անոնցմէ մէկմէկ օրինակ նուիրեց Արմաշի նորընծայ սարկաւագներուն։

— Մնակեան էֆ.ի Թատերախումբը այս գիշեր պիտի ներկայացնէ, Բերայի «Վառիէթէ» Թատրոնը, Հաւասf, Ցոյս, Սէr, տասն 6 արարուածով։ Այս Թատերախաղն ալ, թէեւ իր նախորդներուն պէս երկար տարիներէ ի վեր իր տեղը ունի Օսմ. Թատերախումբին խաղացուցակին վրայ, բայց իր հետաքրքրաշարժ դրուագներովը, բարոյալից հանգամանքովը և յուզումնալից տեսարաններովը միշտ ախորժով կը դիտուի։ Նոյնը եղաւ նաեւ Սիմոն եւ Մառի վաղածանօթ դրամին համար որ կիրակի ցերեկ, երկսեռ հանդիսականներու առատ բազմութեան մը կողմէ ծափահարուեցաւ ջերմապէս։ Այս գիշերուան ներկայացումն ալ, ըստ սովորականին, պիտի աւարտի ծիծաղաշարժ պալուշաւ մը։

◆

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Յառաջիկայ Նոր Տարւոյ և Ս. Ծննդեան տօնի առթիւ տեղի ունենալիք այցելութեանց պարտականութենէ զերծ մնալու համար հետեւեալ Նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս.—

Գումար Ա. ցուցակի 1297 դր.։

Տիարք՝ Սելեան Հալլա և Ընկ. 68, Տիգրան էֆ. Ս. Մանուկեան 40, Գրիգոր էֆ. Եվրենեան 40, Յարութիւն էֆ. Սալմեան 40, Յարութիւն էֆ. Գարամանեան 40, Տօքթ. Աբրահամ պէյ Նազարեան 40, Տօքթ. Վահրամ էֆ. Թորգոմեան 40, Պետրոս պէյ Խորասանճեան 40, Տպարանապետ Սեւիչէն էֆ. 40, Յակոբ էֆ. Համամճեան 40, Միհրան էֆ. Սելեան 40, Պարսամեան էֆ. 27, Մ. և Կ. Բամպուքճեան եղբ. 27, 20ական դրշ. նուիրած են Տիարք՝ Գրիգոր էֆ. Փափազեան (քէրէսթէճի), Մամաս էֆ. Այվազեան, Կարապետ էֆ. Ճամուղեան, Եղբարք Ալլահվէրտեան, Բիւզանդ էֆ. Ս. Թերզեան, Կարապետ էֆ. Տէր Աբրահամեան, Գարեգին էֆ. Յ. Մելիքեան, Ն. էֆ. Վարդերեան, Յարութիւն էֆ. Չըրաքեան, Յակոբ էֆ. Աբէլեան, Գրիգոր էֆ. Մարգարեան, Փառնիկ էֆ. Գրուշճեան, Բարսեղ էֆ. Կիւլպէնկեան, Մ. և Բ. էֆ. Բէգպաղճեան, Տօքթ. Միհրան էֆ. Զարգարեան, Տօքթ. Մաղաքիա էֆ. Շէրպէթճեան, Տօքթ. Կարապետ էֆ. Իւլիւքճեան, Տօքթ. Արշակ էֆ. Գալաղեան, Տօքթ. Խաչիկ էֆ. Պօղոսեան, Տօքթ. Գաբրիէլ էֆ. Նահապետեան, Իսրայէլ էֆ. Հայկազն, Նշան էֆ. Թորոսեան. Գարեգին էֆ. Մոլտովաղ, Գասպար էֆ. Սալմանեան, Գ. Կ. Մ. էֆ. Գալենտէրեան, Սերովբէ էֆ. Թագւորեան, Միհրան էֆ. Բէժնաճեան, Եղբարք Ճամճեան էֆ.ք, Գէորգ էֆ. Համալեան, Հ. Ս. Պարնըժ, Վահան էֆ. Մատթէոսեան, Յ. Գ. էֆ. Գրիգորեան, Յ. և Յ. էֆ. Ալթըբարմաքեան, Յակոբ էֆ. Կ. Թորոսեան, Սարգիս Տիլսիզեան որդիք, Ճիվան էֆ. Թէքքեան, Սարգիս էֆ. Սիմոնօֆ, Կարապետ էֆ. Ս. Պօղոսեան։

Համագումար 2579 դրշ.։

*** Յառաջիկայ Տարեգլխոյ առթիւ Որբանոցի տղայոց պտուղ առնելու համար հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են.— Փօքրիկ Գաբրիէլ Ս. Հարէնց 20, Դամիանոս էֆ. Փափազեան 20, Միսաք էֆ. Ա. Մերճիմէկեան 20, Սիրանոյշ և Յակոբ Ա. Մերճիմէկեան 10, Օր. Արշալոյս Ա. Մերճիմէկեան 10 դրշ.։

(Հոգաբարձութիւն)

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 8 յունուար, — Խորհրդարանական արձակուրդը աւարտեցաւ։ Ծերակոյտին և Երեսփ. ժողովին նիստերը վերսկսան։ Երեսփ. ժողովին բացման նիստին մէջ երեսփոխաններու երիցագոյնը Պ. Բասի արտասանեց բացման ճառը։ Ծերակոյտին մէջ ալ Պ. Ֆալեռ արտասանեց այդ ճառը։ Դիւանի ընտրութիւնները հինգշաբթի օրուան յետաձգուեցան։ Կը կարծուի թէ Պ. Բրիսոն նորէն ատենապետ պիտի ընտրուի Երեսփ. ժողովին։ Պատերազմական Նախկին Նախարար Պ. Էթիէն փոխ-ատենապետ պիտի ընտրուի։

—Նախարարաց Խորհուրդին վերջին գումարման մէջ արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիշոն Մարոքի խնդրոյն համար տեսակցութիւն մը ունեցաւ պատերազմական Նախարար Պիքար զօրավարին հետ։

—Կրօնքի ու կրթական Նախարար Պ. Բրիան զբաղեցաւ Օբերայի խնդրով, վասն զի Տնօրէն Պ. Գայեարի պաշտօնավարութեան պայմանաժամը կ'աւարտի։

—Նախարարները նաեւ նկատողութեան առին զանազան ծրագիրներ, որոնք բոլորովին կը ջնջեն Յուլիսի հին օրէնքին մնացորդները՝ ուսուցման մասին։

—Սէն Միշէլի կղերանոցը, զոր Պետութիւնը ձեռք անցուց, Լիւքսէնպուրկի Միւզէին պիտի կցուի։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ. — Բանամայի ջրանցքին շինութեանց նուազուրդը յառաջիկայ յունուար 12ին տեղի պիտի ունենայ։

—Ծերակոյտին ծրագիր մը պիտի ներկայացուի՝ արտօնող Պինկէն զօրավարը՝ ընդունիլ Պատուոյ Լէգէոնի պատուանշանը։

—Ծերակուտական Թիրին բուռն ճառ մը արտասանեց Ճաբոնցիներուն դէմ։

ԹԱՆՃԷՐ. — Էրայսուլին ձերբակալուած ըլլալու լուրը կը հերքուի։ Էրայսուլի փախեր և Ուէտրաններու մէկ ցեղապետին մօտ ապաստաներ է։ Մարոքի կառավարութիւնը այս վերջնոյն հետ կը բանակցի Էրայսուլիի ձերբակալութեանը մասին։

—Մարոքի Էմիրը գերման զինուորական տեղակալ մը ուղեց՝ հեծելազօրքերը վերակազմելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ. — Առեւտրական վիճակագրութիւն մը, որ վերջերս հրատարակուեցաւ, ցոյց կուտայ թէ Անգլիոյ վաճառականութիւնը կատարեալ զարգացումի մէջ է։

—Պրոլիի Ռոպէրթ իշխանը, որուն արկածախնդրութիւնները յայտնի են, երէկ մեծ նուագախումբ մը վարեց կատարեալ յաջողութեամբ։

—Պանքօքի մէջ պատահած հրդեհը մէկ միլիոն անգլիական ոսկիի վնաս պատճառած է։

ՀՌՈՄ. — Ապրուցցիի դուքսը հրապարակախօսութիւններ կը կատարէ՝ իր երկրախուզութեանց վրայ։ Առաջինը, Ափրիկէի կատարած ուղեւորութեանը և Ռուվէնզորի լերան վերելքին նկատմամբ, մեծ յաջողութիւն ունեցաւ։

ԳԱԼԳԱԹԱ. — Կառախումբ մը գիծէն ելաւ Ֆօռ-Ուիլիէմի մէջ՝ Բէնգալ, Բանատայի Նահանգ։ Երկու հոգի մեռան և վեց հոգի վիրաւորուեցան։

ՊԵՐԼԻՆ. — Կաթոլիկները ընտրական մեծ պայքար մը կը մղեն Ռայխսթակին մէջ իրենց դիրքը պահելու համար։

—Պրուսիոյ Խորհրդարանին մէջ նախարարապետ ֆոն Պիւլով իշխանը բանախօսութիւն մը արտասանեց՝ հաստատելով Պրուսիոյ ելեւմուտքին լաւ վիճակը։ Ծանոյց թէ անտեսական բարենորոգման ծրագիրներ կ'ուսումնասիրուին. նաեւ խօսեցաւ տեղական հանքերու օրէնքին փոփոխման մասին, ածուխի և աղի արտադրութիւնը Պետութեան վերապահելով։

ՀՌՈՄ. — Սեւ Լերան կառավարութիւնը իտալական սէնտիքայի մը յանձնեց Անթիվարիի երկաթուղիին ու նաւահանգիստին շինութիւնը աւարտելու գործը։

ՓԱՐԻԶ. — Ֆրանսական տուրքերու դեկտ. ամսուան հասոյթը ելմացոյցի ենթադրութիւններէն տասնչորս միլիոն ֆր. աւելի է։

ՀՌՈՄ. — Լրագիրները կ'ըսեն թէ Իտալիոյ կառավարութիւնը, Ֆրանսայի հաւանութիւնը ստանալէ ետքը, հաւաներ է իր հովանաւորութեանը ենթարկել Տոմինիքեանները։

ՊԵՇԹԱ. — Քաղաքական շրջանակներու մէջ կ'ըսուի թէ նախարարական մասնակի տագնապ մը մօտալուտ է։ Կը կարծուի թէ դատական նախարար Պ. Բոլոնեի պիտի հրաժարի։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ. — 1906ի առաջին տասը ամիսներուն Ռուսիոյ հասոյթները 200 միլիոն րուպլի աւելի են ենթադրուածէն։ Արտասովոր ծախքերը հանելով, 1906ի ելմացոյցը կը փակուի 82 միլիոնի յաւելումով, որով այս տարի փոխառութեան պէտք պիտի չմնայ։

ՊԵՐԼԻՆ. — Կ'ըսուի թէ Արեւելեան երկաթուղիին Պուլկարիոյ մէջէն անցած մէկ մասը գնելու առաջարկութիւնը հաւանական է որ յաջողի։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ
ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ 30 Նոյեմ. 1906ի

ՊԱՐՏՔ	Ֆրանք
Սնտկ. մէջ գտնուած դրմ.	123,187,804.09
Թղթապանակ	1,086,637,0.5.11
Ուրբոռ	483,538,438.86
Ընթացիկ հաշիւներ	542,898,393.66
Պարտաթղ. արժեթղ. եւյն.	6,174,331.75
Անշարժ կալուածներ	37,000,000.—
Զանազանք	38,963,121.19
	Ֆրf. 2,318,399,114.66

ՊԱՀԱՆՋՔ	
Պահեստի դրուած դրմ.	706,077,172.06
Ընթացիկ հաշիւներ	950,979,235.51
Ընդունուած փոխնկագ.ր	166,006,742.79
Վճարելի պարտամրհկն.ր	27,140,729.75
Զանազանք	118,195,234.55
Պահեստի դրամ	100,000,000.—
Դրամագլուխ ամբողջ վճրծ.	250,000,000.—
	Ֆրf. 2,318,399,114.66

Վարչ. Խորհրդոյ Նախագ.
Ա. ՄԱԶԷՐԱ

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Ազգ.—4% Մաքսային փոխառութեան Օսմ. պարտաթուղթերու տէրերուն կը ծանուցուի թէ այդ արժեթուղթուղթերուն պայմանաժամը 1907 յունուար 1/14ին աւարտող թիւ 8 կտրօնները պիտի վճարուին յառաջիկայ Յնվ. 1/14էն սկսեալ՝ Պոլիս, Օսմ. Պանքային կիչէներէն։

***

Ազգ. - 1901-05ի 4% փոխառութեան Օսմ. պարտաթուղթերու տէրերուն կը ծանուցուի թէ այդ արժեթուղթերուն պայմանաժամը 1907 յունուար 1/14ին աւարտող թիւ 3 կտրօնները պիտի վճարուին յառաջիկայ յունուար 1/14էն սկսեալ՝ Կ. Պոլիս, Օսմ. Պանքային կիչէներէն։

***

Ազգ.—1896ի 5% Օսմ. Պարտաթուղթերու տէրերուն կը ծանուցուի թէ այդ արժեթուղթերուն պայմանաժամը 1907 յունուար 1/14ին աւարտող թիւ 21 կտրօնները պիտի վճարուին յառաջիկայ Յնվ. 1/14էն սկսեալ, Կ. Պոլիս Օսմ. Պանքային կիչէներէն։

5 Յունուար 1907 Կ. Պոլիս։

ԲԱ

ԼԹՕ նորաձեւ, «Հէմարիճ», արանց համար զգեստներ՝ «ֆասօն շիք», տղոց յատուկ զգեստներ՝ «Լուի ԺԵ.», արանց սեւ զգեստներ և սմօքինկ, խիստ ընտիր կերպով պատրաստուած, հագուստներուն ներքնակողմը մետաքսապատ, բարձր ձեւով անթափանցիկ վերարկուներ՝ արանց և տղոց համար, ժաքէթներ, բալթօներ, քօսթիւմներ, շրջազգեստներ, քօրսաժներ, շըմիզէթներ՝ կանանց համար, ճերմակեղէն, շապկեղէն, գլխարկներ, գուլպաներ, մորթենիէ առարկաներ, հովանոցներ, փողկապներ, պըլթէն, ամերիկեան կօշիկներ՝ «Վոքօվէր», մեր մասնաւոր մարքայով Տիւ Սթօն Շու։

Դիմել
Ս. ՃԻՐԱՅԵԱՆԻ
Մեծ վաճառատունները
Ղալաթա եւ Պոլիս

Ծննդեան և Տարեգլխի Նուէրի համար՝

Պօաներ՝ ջայլամի փետուրներով ու մուշտակներով. — Ամերիկեան դրութեամբ ածելիներ՝ իրենց կազմածներով, «Gillette Safety Razor», զարդարուն սանտրեր, մետաքսապատ վաթկայով սենեկազգեստներ։ 12—8

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

1881 դեկտ. 8/20ի Կայս. Հրամանագրին Ե. և ԺԳ. յօդուածները, ինչպէս նաեւ 1903 Սեպտ. 1/14ի Յարակից-Հրամանագրին ԺԲ. յօդուածը գործադրելով, 1877 Փետր. 1ի 42րդ վիճակահանութենէն պարգեւ չահած և վճարուելու համար չներկայացուած Ռումէլիի երկաթուղիի պարտաթուղթերու յետագայ թիւերը 1907 Փետր. 1ին չեղեալ պիտի նկատուին.— 6 4,599 679,513 927,037 1,046,972 1,046,974 1,353,524 1,733,943 1,733,944 1,755,186 1,758,102 1,846,620

Կ. Պոլիս, 1 դեկտ. 1906 8—5

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ Դեկտեմբեր 26/8 Յունուար

Օսմ. Փոնս. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	103 26
Ամէնէն բարձր գին	»	103 33
Ամէնէն վար գին	»	103 26½
Ռումէլի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	151 5/4
Ամէնէն բարձր գին	»	152 1/8
Ամէնէն վար գին	»	151 3/4
Թրամվայ	»	76 —

ԲԱՑՈՒՄ Դեկտեմբեր 27/9 Յունուար

Օսմ. Փոնս. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	103 22
» » » ժամը 7ին	»	103 23
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	151 3/4
» » ժամը 7ին	»	151 5/8
Քարափ Կ. Պոլսոյ	Փ. Կ. »	439 —
Անատ. երկթ. Պարտթ. Ա. սէրի	»	518 —
» » » Բ. սէրի	»	515 —
» » բաժնեթուղթ	Ա. Ո.	18 65
Շիրքէթի Խայրիէ	»	41 50
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	5 02½
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 72
Օսմ. ծխախոտ		20 06
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		11 37½
» ժուիսանս		6 55
» պարտաթուղթ		482 —
Թրամվայ	Ֆր.	76 —
Տէրքոսի ջրերի ընկ.		347
Պոլիս Քարա Ալյոն	Փ. Կ.	688 —
Միտիլլի պանքա	Օ. Ո.	6 —
Սալօնիքի պանքա		175 —
Մերսին Ատանա պրտղթ.	Փ. Կ. Ա. Ո.	16 65
Քարատ. առանձնաշնորհեալ		130 —
» սովորական		122 ½
» 5 պարտաթուղթ		90 —
Քարափ Իզմիրի		596 —
Փոխառ. Հելլենական 5 %		260 —
Հելլենական պարգեւաւոր Թուղթ		435 —
» » »	Օ. Ո.	4 05
Լաւրիում	Ֆր.	101 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Օսմ. Միացեալ 1 օրուան	Օ. Ո.	1 50
» » 8 »		4 50
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	1 —

Փոխ. Հրապարակ Օսմ. Պանքայի

	Գնում	Վաճառում
Լոնտոն 3 ամիս դրշ.	110 —	— —
» չէք »	110 —	110 12½
Բարիզ 3 ամիս ֆր.	— —	— —
» չէք »	22 95	22 85
Պերլին մարք	18 65	18 60
Վիեննա քուրոն ֆիօրին	21 93	21 87

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Անգլիական ոսկի	Դրշ.	109 38
Ֆրանսական »	»	87 08
Գերմանական 20 մարք	»	106 10
Բոլ Էմփէրիալ	»	90 20
Մէճիտի տարբերութիւն	»	107 25
Արծաթ մանրուք	»	104 —
Մէթալիք	»	100 20
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8 67

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 8 Յունուար

Միացեալ Օսմ. պրտղթ.) բաց.	Ա. Ո.	94 75
) գոց.	»	95 22
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	154 25
Թրամվայ	»	82 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	686 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	459 —
Պոլիս Քարա Ալյոն	Փ. Կ. »	685 —
Օսմ. մաքսատուն	»	— —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	Փ. Կ. »	95 62
Քրէտի Լիոնէ	»	1243 —
Ռուսական 5 %	»	88 90
Իտալական Ռանթ	Փ. Կ. »	101 40
Սպանիական արտաքին	Փ. Կ. »	94 92
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 215
Դրամազեղչ Ֆրանս. Պանքայի	»	— —

ԼՈՆՏՈՆ, 8 Յունուար

Միացեալ Օսմ. պարտք) բաց.	Ա. Ո.	94 —
) գոց.	»	94 —
Օսմանեան Կայս. Պանքա	»	17 37
Իժիբսիէն միացեալ	»	— —
Անգլիական քօնսոլիտէ	»	87 18
Հելլենական 5 % 1881	Փ. Կ. »	52 75
» Մօնօփօլ	»	— —
Պուլկարական փոխառ. 1892	»	103 —
Ռանտ Մայնս	»	7 12
Ռուսական 4% 1888—1889	Փ. Կ. »	78 50
Ճաբոնական 4 %	»	— —
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	25 42
Դրամազեղչ	»	6 —

ՊԵՐԼԻՆ, 8 Յունուար

Օսմ. միացեալ		94 50
Ռուսական 4 % 1902	մարք	— —
Ռումէլի երկաթուղի	»	147 20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամսուան	»	20 225
Դրամազեղչ	»	— —

ՎԻԵՆՆԱ, 8 Յունուար

Ռումէլի երկաթուղի	քուրոն	169 10
Վիէննա Պանք Ֆէրայն	»	562 70
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	95 63
» Լոնտոնի վրայ	»	240 90
Ռուսական 5 % 1906	»	85 75
Օսմ. Ռէժի	»	437 —
Դրամազեղչ	»	— —

ՊՐՈՒՔՍԷԼ, 8 Յունուար

Օսմ. միացեալ 4 %		— —
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	— —

ԻԼԱՆ
(Ռօսթա վէ Թէլէկրաֆ Նէզարէթի)

Ֆի 19 քեանունի էվվէլ 322 թարիխլի իլէ իհալէի գաթիէսի իճրա գըլընաճաղը իլան օլունան 27 գալէմ էշեաի թէլէկրաֆիյէնին ֆիեաթը մուգարրէրէսի հատտը նիսապինատէ կէօրիւլէմէտիյինտէն յիւզտէ պէշ թէնզիլի իլէ իհալէի գաթիէսի չէհրը հալը բուլունան օթուզընճը ճումաա իրթէսի կիւնիւնէ թէխիր գըլընմըշ օլմաղլէ, թալիպ օլանլարըն յիւզտէ օն հիսապըլը թէէմինաթը նագտիէ վէ խասոտ Տէրսաատէթ Թիճարէթ Օտասըլա մուգավէլէաթ մուհարրիրլիյինտէն մուսատտագ քէֆալէթը գավիէսի համիլէն Թէլէկրաֆ վէ Բօսթա Նէզարէթի մէճլիսը խարիճինէ մուրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունըր։

Ֆի 26 քեանունի էվվէլ 322

ՍԵԼԱՆԻԿ ՊՕՆՄԱՌՇԷՍԻ
ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ ԳԱԲՈՒ, Թիւ 43, 47, 49

Տարեգլխոյ առթիւ սոյն վաճառատան մէջ կարելի է գտնել ամէն տեսակ սիրուն, ճաշակաւոր և դիւրամատչելի գիներով կաղանդչէքներ, ինչպէս խաղալիկ, զանազան արուեստական առարկաներ։ Առանցմէ զատ սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուին հոյակապ քօնսոլներ, ժամացոյցներ, ծաղկանօթներ, ջուրի գաւաթներ, անուշի ընտիր և արծաթազօծ սպասներ, մետաղէ և բիւրեղէ շաքարամաններ, լամբարներ, օդային կազի ջահեր, արդուզարդի առարկաներ, նրբաճաշակ սկահակներ և բաժակներ, «Բարիզեան ադամանդ» կոչուած քարերով զարդարուն սանտրեր, կուրծքի ասեղներ, մատանիներ, օղեր, լուցկիի և սիկառէթի տուփեր, դրամապանակներ և ձմրան եղանակին յատուկ կազի վառարաններ, որոնք հոտ չունին։ Անգլիական առաջնակարգ գործարաններու արտադրութիւնը եղող ֆանէլաներ, գուլպաներ և ներքին ճերմակեղէններ, փողկապներ, մուճակներ, հովանոցներ, մետաքսէ ու կտաւէ թաշկինակներ և Բայէէի գործարանին շոքոլաները։ Կը բաւէ անգամ մը այցելել սոյն վաճառատունը, համոզուելու համար թէ ծախուած ապրանքները ո՛րքան ճաշակաւոր, տոկուն ու դիւրամատչելի են։ 10—2

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԵՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Դրամագլուխ 130 միլիոն ֆուրոն,
ամբողջովին վճարուած
Պահեստի գումար 36 միլիոն
ֆուրոնի չափ։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամ ըլլալու են։ Ցիւանն զրուշէն վար վճարում չընդունուիր։

Վինըր Պանք-Ֆերայն այսօր հարիւրին $3\frac{1}{2}$ տոկոս կը վճարէ 1 00 ոսկիէն վար գումարներու համար իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Սակայն կրնայ տոկոսին սակը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.

3	օր	100– 150	ոսկի գումարի	համար
6	»	151– 200	»	»
10	»	201– 500	»	»
15	»	501-10 0	»	»
30	»	1001 և անկէ վեր	»	»

Վինըր Պանք-Ֆերայն իրեն կը վերապահէ պանքան դրամ անեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզուած ատեն վճարելով տետրակին պարունակած գումարը։

Վինըր Պանք-Ֆերայն խնայողական գումարը պարունակող տետրակ մը կը յանձնէ անչափահասի անունով, բայց այդ պարագային նշանակուած խնամակալը (վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու։

Խնայողական Սնտուկէն զատ՝ Վինըր Պանք Ֆերայն կը զբաղի նաեւ սեղանաւորական ուրիշ գործառնութիւններով։

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
50,000,000 Տրախմի
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սէլանիկ, Իզմիր, Պիրէոն, Բաղրաս, Վոլօ, Շիրա, Քալամաթա, Քանէ եւ Քանտիա (Կրէտէ)։

Դրամագլուխին և աւանդ ձգուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը համնի 260,000,000 տրախմիի։

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով։ Փոխառութիւններ կ'ընէ վաճառքներու, արժեթուղթերու վրայ և Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը զեղչէ։

Աթէնքի Պանքան հաշուընթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու և արտասահմանի մէջ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին և թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յաճախորդներուն շատ նպաստաւոր կերպով։

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն՝ արժեթուղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով և ուզուած ատենը ետ առնուելու պայմանով։ Ամէն կարգի կտրօններ կը գանձէ և զեղչի գործողութիւններ ալ կը կատարէ։ Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղամուրի խուցեր, փոքր վարձքերով։

Աւանդի ճիւղ

Աթէնքի Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի դրամ և արժեթուղթ, սա տոկոսները վճարելով.

Ուզուած ատեն դրամ քաշելու պայմանաւ	3%
Վեց ամսուան համար	3 1/2%
Մէկ » »	4 —
Երկու » և աւելի	5 —

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են։ Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2ին և Յուլիս 1ին։

Մասնաւոր տետրակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յաճախորդներուն մէջ փոքր դրամատէրեր ունենալով և փափաքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր աւանդներու տետրակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի աւանդ գումար մը։ Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ և մասնակի վճարումներ կը կատարուին, առնուազն 25 ղրուշ ոսկեդրամ։ 50—17

PHOENIX ASSURANCE Ld. Co

“ՖԻՆԻՔՍ„

ESTABLISHED 1782

ՀԻՄՆՈՒԱԾ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1782 ԻՆ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869ԷՆ Ի ՎԵՐ
ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ
Անգլ. ոսկի 4,218,000

ՖԻՆԻՔՍ տունկ հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատուաւորութեամբ եւ փութացս մէջ իր անմիջական վճարումներով։

ՖԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի եւ կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ եւ շարժուն ստացուածք, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով։

Ընկերութեան նշանաբանն եղած է. ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ եւ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ ՎՆԱՍՈՒՑ։ Ցա՛րդ վճարած է առաւել քան 27,000,000 անգլ. ոսկի։

Ընդհ. գործակալ եւ Պոլսոյ եւ գաւառաց։ Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Վ.իքալիս խան, Պանք Օրօմանի մօս, Ղալաթիա։

Փոխ գործակալ ի Պոլիս
ՃԻՎԱՆ ԹԻՒԲԻԵԱՆ
50—37 Ֆնտըքլեան խան

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող
շոգենաւեր

Ա ԿԱՐԳԻ	Բ ԿԱՐԳԻ
Լեգի	Նոյդոզրիս
Մենֆիս	Էմէյսիս
Ռաֆայէս	Պուզիրիս
Թէյպըր	Մօէրիս
Նարպօն	Ֆայլէ
Նավարին	Ֆարօս
	Թիպս

ԲԵՖԻԵՆ շոգենաւը Լիվըրփուլէն մեկնեցաւ դեկտ. 28ին, Պոլիս ու անկէ ալ Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Բոթի երթալու համար։ Նաւահանգիստս կը սպասուի եւրոպական յուն. 14ի միջոցներուն։

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են, նաւուն միջնեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին և կին ճամբորդներու համար տեսչուհի ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ սահմանափակ թուով ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեսչուհի չունին։ ուղեգին
Կ. Պոլսէ Լիվըրփուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսը հանելու համար՝ իրենց հրահանգները տան շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ եւ Ընկ.
Գործակալք
Ուիթոլ խան, Պանչէ գարու, Պոլիս
ՃԷՅՄ ՄՕՍ Ընկ.
50—8 31 Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրփուլ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ.

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Յուն. 14ին, Իմէրէդի, Անատ. եզերքէն
Յուն. 22ին, Ֆրիժի, Մարսիլիայէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Յուն. 15ին, Իմէրէդի, Մուտանիա եւ Մարսիլիա։
Յուն. 23ին, Ֆրիժի, Տրապիզոն եւ Պաթում։

Ա	կարգ	Փարիզի	համար	200	ֆր
»	»	Մարսիլիոյ	»	160	»
Բ	»	Փարիզի	»	150	»
»	»	Մարսիլիոյ	»	120	»

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ։
15 50—34 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ՆՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոստ. 2|14 եւ 320 Սեֆեր 20 թուակիր Ֆէրմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազլը խան, Հէզա-էն փողոց, Թիւ 14, Քօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

- Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
- Պոլիս, Արձանագրութեան գրասենեակ Ընկերութեան, Պաչէ Գաբու, Թրամուէյի ճամբան, Թ. 40, մաքսատան մօտ։
- Պոլիս, Մ. Մ. Ի. Սատօք եւ Ռօսիդի, Շէյխ Իւլ Իսլամ խան, Պաչէ Գաբու Թիւ 10։
- Պոլիս, Ապտի պէյ եւ Ընկ., Վէզնէճիլէր փողոց։
- Պոլիս, Պ. Ս. Այմէօղլու, Էմին-Էօնիւ, Պաչէ Գաբու, Իզմիր փողոց։
- Պոլիս, Իհսան պէյ, Իզզէթ փաշա խան։
- Գատըգիւղ, Քեամիլ էֆ., չուկայի հրապարակ։
- Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրիա, Մօտա ճամբէքսի։
- Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի։
- Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի. Մեծ Փողոց
- Երէնգիւղ, Թէօլոկոս Եօանիտէս, Նամազկահի մօտ։
- Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճամբէքսի, Թիւ 137։
- Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրժանց, Թիւ 12, Թիւնէլ խան։
- Բէնիքէ, Բ. Սոմմարիբա։
- Մեծ Կղզի, Րէսուլ էֆ.։
- Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անճէլիտէս, կայարանի հրապարակ։

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։ 50—31

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և ոսկեդրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց Թիւ 343 և 343 կրկին։
) 2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի ետեւ։
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս) 1. Սուլթան Համամ Թիւ 2։
) 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13։
Սկիւտար) Չարշը Պօյը, Թիւ 120։

Դասերը և նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տունը։ 16 50—36

ՅԱՄԱՔԱՅԻՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՊԱՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԵՐԼԷՆ

VICTORIA DE BERLIN

Ունի օժիտի, քուակի ճիւղեր

Ապահովագրեալ գումար	1904ին	Ֆր.	1,491,279
Պահեստի դրամ	1904ին	»	605,718,000

Հաստատուած 1853 սկսալ. 20ին արքայական հրովարտակով եւ ուղղակի կառավարութեան հսկողութեան ներքեւ։

ԸՆԿ. ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆԵՐԸ
Օսմ. Կայս. Պանքա եւ Քրէտի Լիօնէ

Վարիչ գործակատարութեան
ԱՐԱՄ ԶՈՒՀԱՃԵԱՆ

Լիազօր Ընդհ. Ներկայացուցիչ
ՖՈՍԿՈԼՕ ՄԱՆԿՕ ԵՒ ԸՆԿ.

50—45 Կալաթա, Արապեան խան

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտէսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարթէլլօ	3709	Սաֆօ	1119
Ալէքթօ	3607	Տոմինօ	938	Հինտու	3721	Միքատօ	3557	Տիբիս	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
Աթիսոքօ	2277	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մոնթէպէլլօ		Սցէտա	1203
Պասանօ	1822	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պորոտինօ	1264	Էքքօ	3464	Իտահօ	5 40	Նէրօ	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըֆֆալօ	448	Էլտորատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օտիս	4100	Թոքիօ	3327
Գէյրօ	1371	Էցաքօ	841	Քլէօ	653	Օթէլլօ	4036	Թոլէտօ	1470
Գալիփսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քոլբինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Գարլօ	1244	Ֆինլանտ	1828	Քանքօ	17 0	Փալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Փոլօ	510	Վոլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանթօ	2274	Րիալթօ	2329	Վ քլթուցն.	239
Սօլէթօ	1831	Գալիլէօ	3060	Լիվորնօ	1 43	Րինալտօ	1553	Եէսօ	1 50
Գոլորատօ	4 35	Կիթանօ	1143	Լորէնցօ	3 91	Րոլլօ	613	Զէնօ	1200
Գոնկօ	2905	Կուիտօ	1011	Մալմօ	724	Րօմէօ	1789	Թորօ	
Գորսօ	895	Կրասանօ	1695	Մարէնկօ	1 73	Րոզարիօ	136	Մայօն	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած են.
Քլիօ շոգենաւը, Նաւապետ Ա.մսթրօնկ։
Ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս կը սպասուին.
Քլարօ շոգենաւը, Նաւապետ Պիլթինկ, ամսոյս 20ին։
Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻՒՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22-24, Բիւյիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—36

ԱՊԱՐԻԿ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ
ՆՈՐ ՏԵՍԱԿՆԵՐ

Ամէն անուան յատուկ սկզբնատառով ադամանդազարդ ոսկի մատնիներ

Հէրճայի վաճառատունը՝ գոհարեղէններու, ոսկի և արծաթ շղթաներու, գրպանի, պատի և քօնսոլի ժամացոյցներու մասնաւոր վաճառումէն զատ՝ իր բազմաթիւ յաճախորդներուն վստահութենէն քաջալերուած, այս անգամ կը փութայ յայտարարել թէ՝ ամէն եղանակի յատուկ վերջին նորաձեւութեան վրայ պատրաստ ունի արանց, կանանց և տղայոց համար ամէն տեսակ հագուստներ ու անձրեւի համար մուշտակներ՝ վերարկուներ, նաեւ ճերմակեղէններ, ֆանթէզիներ և թօհաֆիյէներ ու կօշիկներ։ Ունի նաեւ կահկարասի, ձեղունի լամբարներ, մահճակալներ, եւրոպական ու անգլիական գորգեր, գեղեցիկ մուշտակներ, կրամոֆօններ ու պիսիքլէթներ՝ ամենավերջին կատարելութիւններով։

Հէրճայի վաճառատունը մայրաքաղաքիս մէջ միակն է, որ շահած է հանրութեան վստահութիւնը և գոհունակութիւնը, իր ապրանքներուն տոկունութեան և ոսկիներու մաքրութեան, ձեւաւորութեան և աժանութեան համար։

ԱՊԱՐԻԿԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Գնուած ապրանքին հարիւրին 20ը միայն կանխիկ, իսկ մնացեալ գումարին համար շաբաթական հարիւրին 5 վճարմամբ պատրաստ է հայթայթել։

Վաճառատունն հաստատուած է
ՄԵԾ ՇՈՒԿԱՅ, ՈՍԿԵՐՉԱՑ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 13

Անգամ մը այցելել բաւական է համոզուելու համար թէ Հէրճայի անմրցելի կազմակերպութեամբ մը ի վիճակի է այսօր գոհացնելու իր ամէնէն դժուարահաճ յաճախորդները։

Կանխիկ գնողներու համար հարիւրին 5 զեղչ
Սակարկութիւն չկայ 50—4
Շաբաթական վճարմանց համար հաւաքիչներ միշտ պատրաստ են

ԴԵՂԱՐԱՆ ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ

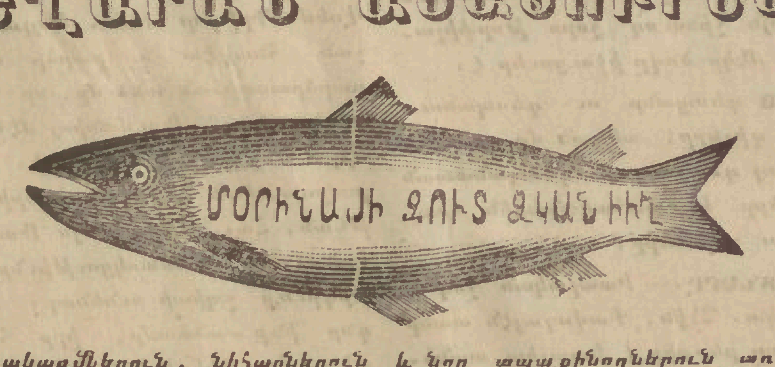

Տկարակազմներուն, նիհարներուն և նոր ապաքինողներուն առողջութեանը համար էն գերազանց դեղը Մօրիւ Ձկան Իւղն է, որուն մարդկային մարմնոյն վրայ ըրած բարերար ազդեցութիւնը ծանօթ է. բայց որովհետեւ ընդհանրապէս խարդախուած կ'ըլլան ատոնք ու սպասուած արդիւնքը չեն տար, այս անգամ ուղղակի Նորվեկիայէն մեծաքանակ բերել տուած է

ԾԱՆՕԹ ԴԵՂԱԳՈՐԾ

ՎԱՀՐԱՄ ԷՖ. ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ

որուն ձկան իւղը Պոլսոյ պաշտօնական և առաջնակարգ քիմիագէտներէն ու անուանի բժիշկներէն ալ քննուած ու անխարդախ, անհոտ ըլլալը հաստատուած է։ Պէտք ունեցողները պէտք է փութան օգտուիլ այս Մօրիւ Ձկան Իւղէն, որ կը ծախուի թէ՛ մեծ և թէ փոքր քանակութեամբ, Կէտիկ Փաշա, Պալի Փաշա Եօգուշը Վահրամ էֆ. Ասատուրեանի դեղարանը, որ ծանօթ է արդէն իր դեղերուն թարմութեամբը, դեղագիրներու հարազատ պատրաստութեամբը և գիներու չափաւորութեամբը։ 10—5

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԸՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Պետերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սառոյցէ խորտակուելուն դէմ։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10 666 666	ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	154 666 666	»
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	400,728 000	»
1904 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	65 224.946	»

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին. Ազարեան խան Վօյվօտա Ղալաթիա։
Պոլսոյ գործակալութեան, Տիլսիզզատէ խան. Աչըր Էֆէնտի ճամբէքսի, Թիւ 26։
Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ 11 50—44

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.—1890 Ապրիլ 15/27ի Կայս. Հրամանագրին Ժ Դ. յօդուածը գործադրելով, 1890ի 4% Բրիօրիթէ փոխառութեան պարտաթուղթերու՝ պայմանաժամը 1901 Մարտ 1/14ին աւարտող թիւ 21 այն կտրօնները, որոնք չեն ներկայացուիր մինչեւ 1907 Մարտ 1/14 գանձուելու համար, Օսմ. Հանր. Պարտքի սեփականութիւնը պիտի ըլլան։

Կ. Պոլիս, 1 դեկտ. 1906 16—7

* *

Ազդ.— Անոնք որ կը փափաքին ամերիկեան որթատունկեր ձեռք բերել, պարտին դիմել հիմակուընէ Պ. Էքէրլինի, Տնօրէն պատուաստի վարժարանին, որ կը գտնուի Պըղըլ-Թոփրաքի և Երէնքէօյի միջեւ։ Այս որթատունկերէն իւրաքանչիւր դիմումի համար 8000 հատ պիտի տրուի ձրիաբար։ Փափաքողները պէտք է որ իրենց դիմումը ընեն 1907 փետր. 10/23էն առաջ, որովհետեւ, այդ ժամանակը անցնելէ ետքը, ըլլալիք դիմումները նկատի պիտի առնուին միայն ա՛յն ատեն՝ երբ տրամադրելի որթատունկեր մնացած ըլլան։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
28/10 դեկտ. 1906 (1312) 6—5

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (37)

ԼԻԱՆ-ՆԵՐՈՆ

ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԱՐՁԱԿԱՁԵՆՆԵՐՈՒ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ՀԻՆ ԲԱՐԵԿԱՄ ՄԸ

Ու տարիները սահած էին, ամրապնդելով լաւ ընկերակցութեան մը կապերը։

Ցնայ ժամանակ անցնելով, կորսնցուցած էին իրար։ Ռոմէն ու Բիէր, Սէրիսօլի դղեակը հաստատուելէ յետոյ, շատ քիչ առիթ ունեցած էին Նարժաքը տեսնելու որ մեծ հարստութիւն մը ձեռք անցնելուն պէս կեանքին անուրջը իրագործած էր, այն է ճամբորդութիւններ կատարել աշխարհի չուրջը, ինչպէս փոքր եղած ատեն իր սիրական կապիտէնի անտառներուն մէջ կը վազվզէր։

Սակայն բացակայութիւնը մոռացում առաջ չէր բերած։ Ռոմէն ու Ալեքսանդր յաճախ իրարու վրայ կը խորհէին և երկու եղբօր պէս կը սիրէին զիրար։

Հետեւաբար ոեւէ լուր չէր կրնար աւելի ուրախութիւն պատճառել Ռոմէնի՝ իր անցուցած ցաւալի տագնապին մէջ, որքան Ալեքսանդր Նարժաքի դալուստը, որուն դասընկեր եղած էր Լուի-լը-Կրան լիսէին մէջ։

Մանոն իրաւունք ունէր։ Ռոմէն շատ ուրախ էր այդ այցելութիւնը ընդունելուն համար, և վազելով կը յառաջանար Սէրիսօլի դղեակին դարպասաններէն ներքուիներուն մէջէն, որպէս զի ժամ առաջ ողջագուրէ իր բարեկամը։

Ռոմէն գլխակ կը հասնէր, երբ Լէնոր պատշգամին վրայ երեւցաւ Նարժաքի հետ։

—Աւասիկ կուգայ, գոչեց Ալեքսանդր մեծ ուրախութեամբ, իր մեծ թեւերը երկընցնելով։ Ո՛ն, տնօթարէ՛, կը փափագիմ կարելի եղածին չափ շուտ շնորհաւորել քու ընտրութիւնդ։

Ու շնորհալիօրէն Պ. Նարժաք ցոյց կուտար Լէնորը, որ իր ծննդաբերութենէն յետոյ ա՛լ աւելի գեղեցկացած էր։

Երկու բարեկամները սիրալիր կերպով ողջագուրեցին զիրար։

—Սիրելի՛ Ռոմէն։

—Իմ վաղեմի բարեկամ Ալեքսանդրս։

—Չես փոխուած...

—Եւ ոչ ալ դուն. հազիւ թէ քիչ մը ալեխառն դարձած են մազերդ, ինչ որ կը վայլէ քեզի, յարեց Ալեքսանդր, բարեկամին թեւը մտնելով մտերմաբար։

Լէնոր պատրուակելով որ տանը գործեր ունի կատարելիք, անմիջապէս հեռացաւ, որպէսզի երկու բարեկամները կարենային հանգստօրէն խօսակցիլ։

Հազիւ թէ իր սպիտակ չրջազգեստը անհետացած էր հին օճոյէ ծառի վարագոյրին ետեւ, երբ Ալեքսանդր գոչեց.

—Կեցցե՛ս ո՛րքան հմայիչ, նուրբ, հաճելի կին մըն է. վերջապէս ամէն ձիրք ունի։ Ա՛հ, եթէ բարեկամս չըլլայիր, հաւատա՛ որ քիչ մը պիտի սիրաբանէի անոր հետ։

—Այո՛, հիանալի կին մը գտայ. Ա՛հ, Լէնորս որքան բարի է ո՛րքան գեղանի։

—Աղուորիկ աղջկան մըն ալ հայր եղած ես, դատելով կնոջդ ցոյց տուած լուսանկարէն։

—Օ՛հ, մեր Տիանը դրաւիչ մանրանկար մըն է իր մօր։ Իր ծնունդը քիչ մնաց որ սուղի նստէր. բարեբախտաբար այդ դէպ վայրկեանները անցան։

Երկու բարեկամները երկար տեւակցութիւն մը ունեցան։

Ալեքսանդր Նարժաք ըսաւ թէ Բարիզէ անցած ատեն Անժու փողոցին մէջ ունեցած առժամեայ բնակարանը գտած էր նամակ մը, որ տարիէ մը ի վեր յղուած, իրեն կը սպասէր։

—Բարեկամս, երեւակայէ՛ որ այդ նամակը ճիշդ այն հրաւիրագիրն էր, որով կը ծանուցանէիր ամուսնութիւնդ։ Խորհեցայ որ անտարբերի մը տեղ պիտի դնես զիս։ Եւ առանց երկար բարակ խորհելու, պայուսակիս մէջ թխմեցի ճերմակեղէններ, դրամ և գիրքեր։ Երկու ժամ յետոյ Ֆոնթէնըպլօ հասայ, ուրկէ Սէրիսօլ եկայ կառքով... Ա՛հ, բարեկամս, հիմա չես հաւատար, երբ ըսեմ թէ ո՛րքան ուրախութիւն զգացի, երբ հեռուէն տեսայ դղեակիդ բաղեղապատ հին աշտարակները։ Ինծի այնպէս կը թուէր որ իմ բարեկամներս հոն պիտի գտնէի նորէն։

—Սիրելի Ալեքսանդր, ըսաւ Ռոմէն յուզուած։

—Այո՛, այս դղեակին մէջ անցուցած օրերս միակ լաւ յիշատակներն են զորս պահած եմ երիտասարդութենէս։ Կը յիշե՞ս իմ ուրախութիւնս, երբ Լուի-լը-Կրան լիսէէն կը բաժնուէի կիրակի օրերը, գալ քեզի հետ անցնելու համար արձակուրդս։ Ինծի այնպէս կը թուէր որ կուրծքս կ'ընդլայնէր և ընդհուպ ազատօրէն կը շնչէի... Օ՛հ, այն սեւ պատերը և սերտողութեան մռայլ դասարանները, ուր ամառը քիչ մը արեւ կը մտնէր՝ կարծես վրանիս խնդալու համար, փափաք ներշնչելով հեռանալու անկէ և օդի լոգանք մը ընելու ոսկեզօծ գեղեցիկ պայծառութեան մէջ...

—Բանաստեղծ դարձեր ես։

—Ինչ կ'ուզես որ ընեմ. իմ ցաւալի հարազատ զաւակն եմ. քմահաճ ճամբա մը որ իր ամբողջ ժամանակը կը նուիրէ երգելու... Բայց քու վրադ խօսինք քիչ մըն ալ։ Միշտ նոյն անխոնջ աշխատո՞ղն ես։

—Աւելի քան երբեք։ Աշխատութիւնը շատ լաւ բան մըն է. ան միայն սփոփիչ ու ամոքիչ դեր մը կը կատարէ կեանքի մէջ։

—Ինչպէս կը յայտնես այդ կարծիքը... Մարդ այնպէս կ'ենթադրէ որ... Միթէ կինդ...

—Ո՛հ, Լէնոր կիներուն ամէնէն սիրաքնոյշը և ամուսիններուն ամէնէն լաւագոյնն է... Իրար կը պաշտենք...

—Սակայն, Ռոմէն, կը զգամ որ դժբախտ ես դուն... Պէտք կ'ընես գաղտնիքդ չվստահելով քու բարեկամիդ և մանկութեան վաղեմի ընկերոջդ, ինչպէս էինք Լիսէէն գտնուած ատեննիս... Իրարու համար գաղտնիք չունէինք այն ատեն... Օ՛հ, ըսէ՛ թէ ի՛նչ բանի մէջ անյաջող կ'երթայ գործդ։ Կատարած փորձերդ ապարդիւն եղած են. է՛հ, ատոնց վրայ մի խորհիր այլ եւս, քիչ մըն ալ կնոջդ և զաւկիդ համար ապրէ, ու ձգէ որ հանգստանան փառքդ և քիմիական «փորձ»ներդ։

—Երանի՛ թէ վառած չըլլայի այդ անիծեալ փառքը։

—Ռոմէն, դո՛ւն ես որ այդպէս կը խօսիս, գոչեց Նարժաք, իր բարեկամին ձեռքը բռնելով յանկարծ։ Եթէ խաբած չեմ զիս, ամբողջ կեանքիդ երազը իրագործելու վրայ ես, այնպէս որ արուեստական ադամանդի չինութիւնը ա՛լ եւս գաղտնիք մը չպիտի ունենայ քեզի համար։ Այս կարծիքը կը տիրէ Բարիզի մէջ և գիտական հանդէսներն ալ անոր վրայ կը խօսին այս միջոցիս։

—Այո՛, այդ անհուն փափաքս գոհացուցած եմ, մրմնջեց Ռոմէն։ Իմ հալոցներէս դուրս ելած են աղուոր և զուտ մարգրիտներ։

—Ուրեմն փառքի պիտի տիրանաս և քսակներդ պիտի հարստանան։ Կը կասկածիմ որ հայրական ժառանգութիւնդ սպառած ես այդ հետազօտութեանց համար, որոնք սուղի նստած են։

—Այո՛, կործանած եմ, և պարտքի տակ ալ ինկած։

—Կարելի՞ բան է միթէ։

Ռոմէն չրթունքներուն տարաւ մէկ մատը։

(Շարունակելի)